

Europos LIETUVIS

ir. 28 (2013)

Londonas, 1988 m. liepos 27 d.

XLII

PASAULIO LIETUVIŲ BENDROMENĖS VII-asis SEIMAS

VII-sis PLB-nės Seimas įvyko Toronte, Kanadoje, 1988 m. birželio 28-30 d.d. Seime dalyvavo 99 atstovai iš 11 kraštų: Australijos, Brazilijos, Didž. Britanijos, JAV-bių, Kanados, Kolumbijos, Prancūzijos, Šveicarijos, Urugvajaus, Venesuelos ir vak. Vokietijos.

Seimą atidarė ruošos komiteto pirmininkas E. Čuplinskis ir PLB-nės Valdybos pirmininkas V. Kamantas. Sekė invokacija, Kanados ir Lietuvos himnai, mirusiųjų PLB-nės darbuotojų prisiminimas. Po to buvo pristatytos kraštų delegacijos su jų pirmininkais. Europos kraštų delegacijoms pirmininkavo J. Alkis (Didž. Britanija), R. Bačkis (Prancūzija), N. Prielaida (Šveicarija) ir Dr. J. Norkaitis (Vokietija).

Po to sudarytas prezidiumas: J. Kuraite-Lasienė, pirmininkė, J. Alkis, vice-pirmininkas, A. Raulinaitis, parlamentaras (patarėjas procedūriniais klausimais). Garbės prezidiumą sudarė Lietuvos Helsinkio grupės nariai doc. V. Skuodis ir dr. A. Statkevičius, bei kraštų LB-nės pirmininkai.

Seimą žodžiu pasveikino Ontario ministras pilietybės reikalams G. Phillips, ir VLIko vice-pirmininkas V. Jokubaitis. Raštiškai Seimą sveikino prez. R. Reaganas, Lietuvos diplomatinės tarnybos šefas dr. S. Bačkis, VLIko pirmininkas dr. K. Bobelis (tuo metu buvo Romoje kardinolo Sladkevičiaus konsistorijos iškilnėse), ir visa eilė kitų.

Vėliau sekė PLB valdybos ir institucijų pranešimai, kurių buvo net 15. Gana daug diskusijų sukėlė dr. T. Remeikio pranešimas (atspausdintas Pasaulio Lietuvių vyje nr. 6), kuriame jis kritiškai pasisakė apie Jaunimo Sąjungą. Jaunesni Seimo atstovai galvojo, kad dr. Remeikis nesuprato ir nepakankamai įvertino Jaunimo Sąjungos įnašą į PLB-nės veiklą.

Kraštų Bendruomenių pranešimai tęsėsi, su pertraukomis, per dvi dienas, kadangi Seimo darbotvarkė buvo perkrauta ir jau vėlavo. Iš pranešimų paaiškėjo, kad visos bendruomenės turi panašius sunkumus, kadangi visur mūsų gretos mažėja. Veiklai sąlygos sunkiausios Pietų Amerikoje, kur kraštų ekonomijos silpnos ir lietuvių kolonijos mažos. Atrodo, kad politinė veikla daugiausiai išsivysčiusi angliškai kalbančiuose kraštuose. Kultūrinė veikla turbūt stipriausia Šiaurės Amerikoje. Urugvajaus pranešimas padarė didžiausią įspūdį, kadangi jį pristatė jaunuolis, Robertas Ibarra, kuris išmoko lietuvių kalbą po vienų metų Vasario 16 gimnazijoje, anksčiau nemokėdamas nei vieno žodžio.

M. Lenkauskienė, E. Juodvalkė ir A. Brazdukas pristatė tik ką pasibaigusio IV-ojo Kultūros Kongreso darbų santaruką. Po to H. Antanaitis ir naujoji PLJS-gos valdyba kalbėjo apie buvusį VI-ąjį Jaunimo Kongresą ir tolimesnę jaunimo veiklą. D. Baltutienė (Australijos LB-nės pirm.) kalbėjo su dideliu pasitenkinimu apie jaunimo darbus besirušiant Jaunimo Kongresui. A. Saplys (PLJS-gos pirm.) ir kiti valdybos nariai aiškino ateities planus ir pranešė, kad darbų tobulinimui PLJS-ga įsteigė patariamąją vyresnės kartos komisiją, kuriai priklauso ir V. Gasperienė iš DBLS-gos CV-bos.

Apie lituanistinį švietimą kalbėjo B. Jasaitienė, A. Šmitas ir prof. B. Vaškelis. B. Jasaitienė aiškino PLB-nės valdybos atliktus darbus. A. Šmitas kalbėjo apie Vasario 16 Gimnazijos rūpesčius, ypač finansinius, ir apie didelę gaunamą paramą iš įvairių Vokiškų bei Europos Bendruomenės šaltinių. Buvo pabrėžta, kad gimnazija dabar tapo Pasaulio Lietuvių Gimnazija, kadangi yra mokinių iš visų pasaulio kampų. Prof. B. Vaškelis aiškino Lituanistinės Katedros darbus bei planus. Tarp kitko buvo paminėta, kad netolimoje ateityje gali būti galimybių užmegzti ryšius su Vilniaus universitetu.

LIETUVOS LAISVĖS LYGA

LIETUVOS LAISVĖS LYGA IŠEINA IŠ POGRINDŽIO IR SKELBIA SAVO PROGRAMĄ

Lietuvių Informacijos Centras praneša, telefonu iš Lietuvos gautą, Lietuvos Laisvės Lygos (LLL) programą. Taip pat pranešama, kad neseniai įsteigta Lietuvių Tautinė Konsolidacija susivienijo su LLL.

omybės. Dauguma pasaulio valstybių yra abejingos Pabaltijo tautų likimui. Kol kas nedaug teigiamų poslinkių ir rusų tautos požiūryje į nacionalinį klausimą TSRS, nors dalis rusų inteligentijos jau pripažįsta Lietuvai, Latvijai ir Estijai savarankiško egzistavimo teisę.

1978 m. vasarą Lietuvoje buvo sukurta Lietuvos Laisvės Lyga. Jos uždavinys — kelti lietuvių tautos sąmoningumą, brandinti nepriklausomos Lietuvos idėją. Per savo veiklos dešimtmetį, Lyga dalyvavo pagrindinėje spaudoje, organizavo protesto akcijas, rinko ir skelbė archyvinę medžiagą. Visa tą laiką Lyga buvo priversta veikti pogrindyje.

Šiandien, prasidėjus demokratizacijos procesui Tarybų Sąjungoje, pasikeitus politiniam ir visuomeniniam klimatui Lietuvoje, Lyga nusprendė imtis naujų veiklos formų. Ji nuo šiol veiks legaliai. Prie Lygos narių neseniai prisijungė Lietuvių Tautinė Konsolidacija. Šis naujas susivienijimas toliau vadinsis Lietuvos Laisvės Lyga.

Lyga šiandien reikalauja iš Tarybų Sąjungos valdžios laikytis savo Konstitucijos, skelbiančios TSRS suverenių respublikų sąjungą. Lygos nuomone, tokiai sąjungos idėjai realizuoti reikėtų:

Šiuo metu Lietuvoje veikiančioje konstitucijoje:

a. Įteisinti Lietuvos pilietybę, akcentuoti, kad aukščiausios valdžios nariais gali būti tik Lietuvos piliečiai.

b. Paskelbti lietuvių kalbą valstybine kalba ir ją laikyti visų Lietuvos piliečių bendravimo kalba.

c. Garantuoti sąžinės laisvę ir realų Bažnyčios atskyrimą nuo valstybės bei galimybę Bažnyčiai aktyviai dalyvauti Lietuvos visuomeniniame gyvenime.

d. Pripažinti Lietuvai teisę turėti laisvai samdomą kariuomenę.

2. Kultūros ir švietimo sferoje:

a. Kurti tautinę, demokratinio pobūdžio Lietuvos mokyklą, ypatingą dėmesį skiriant Lietuvos valstybės ir kultūros istorijai visose mokymo įstaigose.

b. Leisti fakultatyviai dėstyti religijos pagrindus vidurinėse mokyklose.

c. Išsaugoti Lietuvos kultūrinį Palikimą, reikalauti iš TSRS valstybinio biudžeto lėšų tarybiniais metais sunikoties paminklams atstatyti.

d. Atkurti Lietuvos ryšius su užsieniu, propaguoti Lietuvos kultūrą TSRS ir užsienyje.

3. Lietuvos istorijos srityje:

a. Paskelbti slaptuosius archyvinis dokumentus.

b. Atkurti istorinę tiesą apie 1918-19 ir apie 1939-40 metų įvykius Lietuvoje.

c. Pasmerkti nusikalstamą stalinizmo vidaus ir užsienio politiką.

d. Masines lietuvių piliečių represijas 1940-53 metais paskelbti nusikaltimu prieš žmoniją, reabilituoti visus dėl jo

(Nukelta į 4 psl.)

LIETUVOJE

Atominės jėgainės statyba

LKP CK sekretorius A. Brazauskas paaikškino „Tiesos“ korespondentui apie Ignalinos atominės jėgainės tolesnės statybos sustabdymą.

Atsižvelgiant į tai, kad Drūkšių ežero biologinis režimas ir viso regiono sanitarinė ir higieninė aplinka nėra pajėgios užtikrinti 6 milijonų pajėgumo atominės jėgainės normalų darbą, Lietuvos respublikos vyriausybės prašymu, TSRS ministrų taryba sutiko sumažinti jėgainės galingumą, atsisakant statyti ketvirtą bloką. Tačiau, trečias blokas buvo toliau statomas, nors projektas nebuvo galutinai paruoštas ir Drūkšių ežero vandens panaudojimo vėsinimui klausimas nebuvo galutinai išspręstas. Lietuvos vyriausybė, matydama, kad respublikos ir centrinių žinybų interesai gerokai skiriasi, paprašė Sov. Sąjungos vyriausybę Ignalinos jėgainės trečiojo bloko statybą sustabdyti. Atsakymas ligi šiol negautas.

Protesto demonstracija

Birželio 29 dieną Vilniuje prie „Eltos“ pastato atėjo grupė Sąjūdžio persitvarkymui remti narių ir susirinko apie tūkstantis vilniečių bei grupė estų studentų. Jie protestavo, kad spaudoje iškreiptai nušviečiama sąjūdžio veikla ir Lietuvos visuomeninio gyvenimo įvykiai. Buvo įteiktas sąjūdžio pareiškimas „Eltai“. Vėliau „Eltos“ darbuotojai su protestuotojais pasikeitė nuomonėmis, kaip geriau atspindėti spaudoje visuomenės politinį aktyvumą.

Naujas lietuvis žurnalistas Niujorke

Į Niujorką atvyko vilnietis žurnalistas Jonas Lukoševičius, kuris pakeitė ligi šiol ten dirbusį Vilių Kavaliauską, grįžtantį į Lietuvą.

Į Lenkiją — per Lazdijus

Birželio 30 dieną Lazdijuose atidarytas sienos perėjimo punktas. Dabar iš Lietuvos kelias į Lenkiją sutrumpėjo keliais šimtais kilometrų — autoturistams bei sunkvežimiams su krovniais nereiks važiuoti, kaip ligi šiol, per Baltarusiją. Prie sienos perėjimo punkto įsteigta muitinė. Lieka klausimas, ar tolimesnių kraštų turistams bus leidžiama tuo perėjimo punktu naudotis.

Pertvarke ministerijas

Mazinant biurokratų skaičių Lietuvoje panaikintos kai kurios ministerijos bei komitetai, sujungiant įstaigas ir sumažinant jų vadovų skaičių. Apjungtų ministerijų vadovais dabar paskirti:

Petras Kazys Makrickas — LTSR transporto ministru,

Vaclovas Morkūnas — darbo ir socialinio aprūpinimo ministru,

Bronislovas Šešplaukis — Valstybinio statybos komiteto pirmininku,

Jonas Laniauskas — Valst. kuro komiteto pirmininku,

Vytautas Pranciškus Lukaševičius — miškų ūkio ministru,

Kazimieras Miniotas — miško pramonės ministru.

Algimantas Jonas Brazaitis paskirtas vyriausioju spaudos cenzoriumi.

KUN. ALFONSAS SVARINSKAS SUGRĮŽO Į LASVĘ

Nijolė Sadūnaitė pranešė, kad kun. — kalnys Alfonsas Svarinskas penktadienį, liepos 15 d. sugrįžo į Lietuvą.

Kun. Svarinskas, dviejų saugumiečių lydimas, buvo išlaipintas iš lėktuvo Vilniaus aerodrome. Jis jų globoj atskrido į Vilnių iš Maskvos. Suvažia-vusieji 63 m. amžiaus kunigą sutikti, jį sveikino su gėlėmis, trispalvėmis ir dainomis.

Sadūnaitė taip pat pranešė, kad šeštadienį, liepos 23 d. 13 val. Paberžėje, prie Kėdainių, buvo meldžiamasi už sąžinės kalinius. Sadūnaitė kvietė visus, Lietuvoje ir išeivijoje, savo maldomis prisijungti. (LIC)

PLEVĖSUOJA TRISPALVĖS NELAISVĖJE. 1988 m. birželio 25 d. Vilniuje, Gedimino Aikštėje susirinkusios minios tarpe matėsi Nepriklausomos Lietuvos trispalvės.

(Nuotrauką prisijuntė „E.L.“ bendradarbis)

Daugiau laiko negu kitom temom buvo pašvesta politiniams reikalams. Apie šiandieninę Lietuvą ir jos kovą už laisvę kalbėjo dr. S. Girmius ir Lietuvos Helsinkio Grupės nariai doc. V. Skuodis ir dr. A. Statkevičius. Apie išeivijos kovą už Lietuvos laisvę kalbėjo G. Damuštė (informacijos kitataučiams apie Lietuvą), V. Nakas (išeivijos reagavimas į įvykius Lietuvoje), J. Danys ir N. Prielaida (veikla tarptautinėse konferencijose ir institucijose). Lietuvių politinę veiklą pasulyje apibūdino dr. R. Vaštokas (nacių karo nusikaltėlių klausimas) ir A. Gureckas (lietuvių politinės konferencijos Washington 1987 m. spalio 13-15 d. išvados). Daugelis kalbėtojų pabrėžė reikalingumą palaikyti artimus ryšius su

tauta, ypač dabar kai ten vyksta įvairūs pasikeitimai. Taip pat sakytą, kad turėtume plėsti bendrai politinę veiklą su latviais, estais ir ukrainiečiais.

Antros Seimo dienos vakare įvyko PLB-nės organų rinkimai. Buvo renkama PLB-nės Valdyba, Kontrolės komisija ir Garbės teismas. Iš dviejų kandidatų sąrašų į naują PLB Valdybą išrinkti dr. Vytautas Bieliauskas, pirm. (Cincinnati), Eugenijus Čuplinskis (Toronto), Vytautas Dambraiva (Caracas), Algimantas Gureckas (Washington), Algis Juzukonis (Toronto), Raimundas Kudukis (Chicago), ir Gabija Petrauskienė (Toronto). Pirmas valdybos posėdis numatytas 1988 m. rugpjūčio 25 d.

Paskutinę dieną buvo pranešimai bei

diskusijos apie organizacinius klausimus ir Pasaulio Lietuvį. Daug laiko truko Seimo sveikinimų ir nutarimų priėmimas (bus atspausdinti atskirai). Po baigiamojo posėdžio, naujoji valdyba turėjo atskirus posėdžius su Kraštų bendruomenių delegacijomis ir susipažino su labiausiai kraštams rūpimais klausimais. Europos bendruomenės svarbu išlaikyti Vasario 16 Gimnaziją ir Europos Lietuvį, bei tobulinti politinę veiklą.

Seimas truko tris dienas (apie 40 darbo valandų). Pranešimai ir diskusijos buvo labai aukšto lygio, be aštrių susikirtimų. Prezidiumas sąžiningai užtikrino, kad visi gautų balsą, bet kad kalbėtų trumpai ir į temą. Atstovai grįžo į namus su padidintu ryžtu tęsti lietuvišką darbą. aVė

KAIŠIADORIŲ VYSKUPIJA

Lietuvos bažnyčių enciklopedijos — Kaišiadorių vyskupijos VI t. pasiekė mane birželio mėn. Laukia, kadangi tai dalis Vilniaus krašto, atskirto tik šiandienėm gairėm nuo Lietuvos tautinio, politinio ir tikybinio lopsio — Gedimino miesto. Tai mano tėvų — Giedraičių parapijos gimtoji žemė, dar vaikystėje girdėti iš jų lūpų Musninkų, Širvintų, Gelvuonių, Inturkės, Šešuolių, Dubingių ir kt. vardai, kovos už lietuvišką giesmę ir evangeliją bažnyčioje.

Labai teisingai autorius pasielgė jau pirmuose leidinio psl. patalpindamas Palaimintojo arkiv. Jurgio Matulaičio ir vysk. Juozapo Kultos nuotraukas, tų dvasiškų, kurie naujoje vyskupijoje sulaukė lenkinimo procesą, vėl įvesdami į mūsų šventovės lietuvišką žodį ir tautinę sąmonę.

Prof. M. Biržiška savo prisiminimuose „Neužgijusios žaizdos“ (Vilnius: Vaduoti Sąjungos leidinys, Kaunas 1936 m.) rašo: „gyvas kontaktas tarp lietuvių moksleivių ir jų auklėtojų-mokytojų nesitenkindavo gimnazijos rūmų sienomis, kiekvienas mokytojas stengėsi pažinti savo auklėtinių darbo sąlygas, nuolat lankydamas juos prieglaudose ir bendrabučiuose, laikomuose lietuvių draugijos dėl karo nukentėjusiems šelpiti centro komiteto, kurio pirmininku 1918-1922 m. buvo dabartinis Kaišiadorių vyskupas (tuomet kun. kanauninkas) Juozas Kukta, kur gyveno mokinių daugumas, tikrindamas jų darbo ir fizinio ir dvasinio maitinimo sąlygas ir t.t.“ (prof. M.B. rašo apie Vilniaus prieglaudą — K.B.)

Ir Suvalkų trikampio sūnaus dr. Bronislovo Makausko studijoje „Litvini ir Polse 1920-1939“ vysk. J. Kukta minimas penkis kartus ne tik kaip dvasiškis, pasišventęs pastoraciniam darbui, bet taip pat jaunimo auklėtojas — globėjas, ištisdamas pagalbos ranką šeimai, ramines ir užjautęs nelaimėje ištiktuosius.

Apie Palaimintąjį arkiv. Jurgį Matulaitį, šioje studijoje rašoma, kad jis nenorai sutiko eiti sunkias ir atsakingas pareigas, kadangi užmetimai buvo iš Lietuvos valstybinių sferų ir lenkų nacionalistų. Kun. Jan Bukowicz rašo, kad „jis buvo lietuvis, bet iš kitos pusės pats nenorėjo ir kunigams neleido dalyvauti bet kokioje tikinčiųjų lenkinimo akcijoje, ypatingai nesijaučiančių lenkais“ (J. Bukowicz, Odejskie biskupa

Matulewicz z Wilna „Pro Christo et Ecclesia, Londonas 1968 m. psl. 51).

O kad, Vilniaus krašto parapijos buvo lenkuojančių klebonų įtakoje, tą matėme iš Br. Kviklio išleistų dviejų dalių V t. bei dabar Kaišiadorių vyskupijos. Štai 313 psl. skaitome: „įdomus buvo vienas lenkų sausio mėn. sekmadienis, (rašoma apie Pūnios parapiją — K.B.) nes aiškiai parodė, tikrą lenkų skaičių. Reikėjo eiti aplink bažnyčią ir giedoti, o žmonės visi tyliai... lietuviams negiedant nebuvo kam lenkiškai nei pradėti. Klebonas įlipo sakyklon, paskaitė evangeliją lenkiškai ir pradėjo pamokslą lenkiškai. Šiuo kartu žmonės, visi kaip veinas ramiai išėjo iš bažnyčios; ir ji liko tuščia“...

Štai vėl iš Semeliškių parapijos 331-332 psl. rašoma: „nors didesnė parapijos dalis dar tebešneka lietuviškai, tačiau lig atvažiuosiant Sumališkėn (kalba netaisyta iš „Vilniaus žinių“ 1906 m. — K.B.) gerb. kun. Masiulių nieko lietuviškai nebuvo, ne tik pamaldų prigimta lietuviška Sumališkių kalba, bet ir pamokslų. Pasekmės tos lenkiškos vergijos, žinoma, baisiausios. Dauguma visiškai atšalę, atpratę nuo bažnyčios, išpažintys dažniausiai negeros, nes nesuprasdami lenkiškų pamokslų nemoka išpažinti savo nuodėmių ir kartais per 10, 15, 20 ir 40 metų slėpdavo savo nusidėjimus“.

Ar tenka dėl lietuvių lenkinimo kaltinti Bažnyčią? Į šį klausimą Br. Kviklys taip atsako: „moksliški svarstant šį klausimą, reikia daryti skirtumą tarp aukščiausios R. katalikų Bažnyčios vyriausybės ir dvasininkų. Istorinė tiesa yra ta, kad lenkai naudojo Bažnyčią bei religiją savo politiniams tikslams. Pati Bažnyčia nieko dėjo — ji neutrali ir atvira visoms tautoms, nes Kristus įpareigojo savo apaštalus skelbti Jo mokslą įvairių tautų gimtąja kalba. Tačiau lenkai Lietuvos inteligentijai — bajorijai lenkinti naudojo įvairius herbus bei privilegijas, o liaudžiai lenkinti naudojamos religiją. Lenkinimas buvo vedamas planingai per ištisus šimtmečius. Iš vienos pusės veikė pasiturintys luomos — dvarininkai, iš kitos lenkai ir lenkuojantieji lietuviai dvasininkai. Išsižadėti lietuvių gimtosios kalbos neatlaidžiai spaudė dvarai bei administracija, nes jiems lietuvis baudžiauninkas ar valstietis priklausė. Lenkai dvasininkai veikė ta pačia kryptimi per Vilniaus vyskupijos

lenkišką kuriją, klebonus bei kunigus“ (psl. 24-25).

Kokią parapiją atlietuvinimo kelią paėmė vysk. J. Kukta? Į šį klausimą knygos autorius duoda tokį atsakymą: „J. Kukta nuo savo jaunystės dienų gyveno Vilniuje. 1899-1922 m. šio miesto parapijose dirbo pastoracinį darbą (motina lankė tik kun. J. Kuktos laikomas šv. Mišias — K.B.). Buvo geras ir pavyzdingas kunigas, kaunauninkas, bet lenkiškos kurijos nekenčiamas, daug kartų persekiotas, baustas, pagaliau ištremtas į nepriklausomą Lietuvą (kun. J. Kukta kartu su kitais 19 lietuvių ir 13 gudų buvo iš Vilniaus ištremtas 1922 m. vasario mėn. 6 d. — K.B.). Labai gerai pažinojo lenkų dvasininkijos ir valdžios veiklos prieš lietuvių priemonės, taip pat žinojo kaip reikia elgtis.

Kukta lenkiškų pamaldų savo vyskupijos parapijose nė nenaikino. Jis tik paskelbė, kad pamokslai lietuvių kalba turėjo būti sakomi šv. Mišių metu, o lenkų kalba (lygiai to paties turinio), Mišioms pasibaigus. Priešingai lenkiškai kurijai, prievartos jis niekur nenaudojo ir lenkų kalbos iš bažnyčių neišgijo. Kadangi beveik visi parapijiečiai suprasdavo lietuviškus pamokslus, o daugelis jų mokėjo ir šia kalba kalbėti, tai nebeturėdavo didesnės noro klausytis to paties pamokslų lenkų kalba ir nebeprisiliekdavo bažnyčioje. Praėjus trumpam laikui, lenkiški pamokslai nebeturėdavo savo klausytojų“ (psl. 28).

Kaip ir visi tomiai, taip ir šis Kaišiadorių vyskupijos išleistas labai kruopščiai, retom nuotraukom bei I-VI tomų papildymais, duodant religinių terminų žodynėlį, architektūrinių terminų paaiškinimus, vietovardžių ir asmenvardžių rodyklę (daugumoje kunigų) bei VI t. rėmėjų sąrašą.

Neužmiršo autorius ir šiandieninės, katalombosgyvuojančios Lietuvos Bažnyčios, panaudodamas LKB Kronikos leidinio žinias bei naujausias nuotraukas. Papildyta pietinės Sudūvos — Suvalkų trikampio Bažnyčia, ištaisant kai kuriuos netikslumus Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos draugui J. Vainai bei Punske gimusio Vytauto Pečiulio (dabar gyvenančio Toronte).

Keletas pastabų. Br. Kviklys rašo, kad „dar ankstyvesnė jo (vysk. J. Kuktos — K.B.) veikla prasideda nuo 1901 m. kai buvo paskirtas lietuvių atgautos šv.

POEZIJOS FESTIVALIS

Filadelfijoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse, kasmet vasaros pradžioje yra rengiamas poezijos festivalis, kuris dabar jau trunka visą mėnesį, ir kurio programą praveda įvairios kultūrinės, meno ir mokslo institucijos, taip pat tautinės grupės. Festivalyje jau antrą kartą dalyvauja taip pat ir lietuviai. Šiais metais lietuvių programai atlikti buvo pakviestas Yale universiteto profesorius poetas Tomas Venclova. Pats poetas trumpai apibūdino savo kūrybą, perskaitė vieną eilėraščių lietuviškai, kad publika pajustų eilių skambesį originalia kalba, aktorė Aldona Page skaitė kitus eilėraščius angliškame vertime. Programos pabaigoje Venclova atsakinėjo į publikos statomus klausimus, kurie lietuvių poetų kūrybą, bet taip pat su Lietuva ir jos dabartine padėtimi susijusias problemas. Buvo dalinama informacinė medžiaga apie Lietuvą, jos pagrindžio spaudą, sąžinės kalinius.

(Darb.)

Mikalojaus bažnyčios rektorium“. Klaida! Šv. Mikalojaus šventovę lietuviai neatgavo, o tiesiog ją okupavo. LE XVIII t. 402 psl. rašoma: „XIX a. M. bžn. buvo apleista ir kaip filija, šv. Jono bžn. klebono žinoje. Pamaldos buvo laikomos lenkų k. Tar 1895-97 Vilniaus lietuviai pradėjo prašyti vysk. Zdanavičiaus paskirti lietuviams kunigą ir bažnyčią, bet nieko nelaimejo. 1897 m. vysk. Zwierovičiui lietuviai įteikė prašymą su 300 parašų, kad lietuviams būtų duota M. bžn. ir lietuvis kunigas. Vysk. prašymą priėmė, bet atsakymą vilkino. Lietuviai rinkosi: M. bžn. ir vadovaujami kun. J. Ambraziejaus, giedojo lietuviškai dar neturėdami nei kunigo, nei pamaldų gimtąja kalba, praktiškai M. Bžn. jau buvo užėmę.

Redaktorius tartą „paskutinį žodį“ reikėjo išversti ne tik į anglų, bet ir prancūzų ir lenkų kalbas, kadangi šis leidinys — studija gali atsirasti ant tarptautinio žalių stalo, sprendžiant mūsų sostinės ir Vilniaus krašto ateitį.

Leidinyje yra graži dovana visai mūsų tautai bei Kaišiadorių vyskupijos apaštaliniam administratoriui, naujai paskirtam kardinolui Vincentui Sladkevičiui.

Bronius Kviklys, Lietuvos Bažnyčios (Churches of Lithuania). Kaišiadorių vyskupija. Amerikos Lietuvių Bibliotekos Leidykla, Čikago, 1987 m. Tiražas 1200 egz. Kaina nepažymėta.

K. Baronas

LITUANISTIKA LENKIJOS ALMANACHE

Lenkijoje leidžiamas almanachas ACTA BALTICO-SLAVICA XVII tome (1986 m.) yra išspausdintas trijų lietuviškų knygų, išleistų išeivijoje, recenzijos. Bronislaw Makowski patiekia A. Rukšos knygos „Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės“ apžvalgą. Knygos II tomą išleido Lietuvių karių veteranų sąjunga „Ramovė“ 1981 metais Cleve-lande, JAV. Lenkų istorikams ši knyga, be abejo, įdomi. Joje aprašyti lietuvių lenkų santykiai ir lietuvių kovos su lenkais, nepriklausomybės atstatant.

Zenowiusz Ponarski plačiai atpasakoja V. Daugirdaitės-Sruogienės knygos „Lietuvos Stengiamasis Seimas“ turinį ir palygina istorinius faktus su kitų autorių padarytomis išvadomis. Knyga buvo išleista 1975 m. New Yorke. Recenzija, kurioje cituojami ir lietuvių istorikų pasisakymai, užima šiame almanache 10 puslapių.

Tas pat recenzentas komentuoja ir Petro Maldeikio parašytą monografiją „Mykolas Krupavičius“. Knyga buvo išleista 1975 metais Chicagoje. Recenzija — 9 puslapiai.

Tame pat tome recenzuojama ir Vilniuje išleista Vytauto Mažiulio knyga „Prūsų kalbos paminklai“. Knyga išleista „Mokslas“ 1981 m.

ACTA BALTICO-SLAVICA XVII tome, kuris išėjo iš spaudos 1987 metais, daug straipsnių liečia Seimų krašto lietuvių. Šio almanacho didžioji dalis (virš 300 puslapių) skirta Pirmosios LKVD lituanistinės mokslinės sesijos (Punksas, 1981 m.) aprašymui. Kai kurios paskaitos atspausdintos lietuvių kalba, su santraukomis lenkų kalba.

Almanachą leidžia Lenkijos Mokslų Akademija. D.R.

LITUANISTIKOS KATEDRA ČIKAGOJE

Lituanistikos katedroje Illinois universitete, Čikagoje, nuo kovo mėnesio pabaigos iki birželio pradžios buvo pravaistas Lietuvos istorijos kursas. Jį dėstė istorikas Saulius Sužiedėlis. Kursą programą sudarė paskaitos ir diskusijos. Lietuvos istorijos klausimais nuo Nepriklausomybės paskelbimo 1918-ais metais ligi antrosios sovietinės okupacijos pradžios '44-ais-45-ais metais. Pagrindinės pravedimo kurso temos buvo — nepriklausomos Lietuvos apžvalga, Vilniaus ir Klaipėdos krašto problemos, Lietuva prieškarinės Europos aktyvaudoje, Lietuvos neutraliteto ir valstybinio saugumo klausimai, okupacijos pasekmės Lietuvai ir Rytų Europai. Kursą dalyviai buvo taip pat supažindinti su Lietuvos istorine literatūra įvairiomis kalbomis. (Dr.)

GEDIMINAS ŠLIKAS

KRUVINA VASARA

APYSAKA-ROMANAS

(Tęsinys 58)

— Mano sprendimo pirmoji dalis: mums reikia maisto, gal gausime ką nors tame vieniemyje. Taip pat būtina šviesoje apžiūrėti Povilo žaizdą, dar kartą peržiūrėti. Antroji dalis: jei tu manai, kad mes privalome ir toliau ieškoti to nelaisvės paimto karininko, tai reikia ką nors veikti, o ne beprasmiškai klaidžioti... Bet dabar eikime į kelio kraštą, į krūmus ir nekalbėkime taip garsiai...

Vasaros naktys nėra labai tamsios. Įpratus prie tos pilkajos prieblandos, kuria pasidengia miškas tarp vidurnakčio ir brėkstančio ryto, visai neblogai galima įžiūrėti šviesesnėmis dėmėmis nužymėtą, žvyruotą kelią, šalia jo augančius medžius ir susikūpinusius krūmokšnius. Mes slenkame ta pakele vis dangstydamiesi krūmais, rankomis atstumdami ir šį medžių šakas.

— Mes dabar turime įkaltą — tą mergę.

— Tai labai menkas įkaltas. Gal ji ir Stavrovskio sesuo, bet ne jo motina. Jei padėtis privers, tai tokie Stavrovskiai nė nekreips dėmesio į seserį. Vargu ar mums pavyktų iškeisti tą karininką į ją.

— Kas tai? Kokie tai garsai? — staiga sustojęs klausia Balys.

— Halt! — įsakančiai sumurma Kurtas ir mes sustingstame vietoje.

Mūsų užnugaryje, toje kelio pusėje, kuri vedė į Kreivąjį Beržą, aiškiai buvo girdėti grūmojantis traškėjimas, galingas motorų gaudesys.

— Tankai, kad juos kur perkūnas! — keikiasi Povilas. — Kieno? Gal jau rusai taip toli prasiveržė?

— Į krūmus, į krūmus! Ir tuojau gultis... — šūkteli Mykolas, pirmasis prasiverždamas pro karklus ir alksnius.

Prasmukę keliolika metrų, dūsdami sugriūvame žolėje. Ji jau sudrėkusi pirmąją ryto rasą, alsuoja gražiais kvapais.

Dundesys tiek sustiprėjo, jog virpa visa žemė po tavimi. Dar kelios akimirkos ir motorai sustaigė visai netoliese, tarp alksnių švystelėjo keli mažų, prislėptų prožektorių spinduliai ir siaubingai staigdamas, maldama ir švaistydama vikšrais žemės gabalus, pro mus didelių greičiu praskriejo pirmoji mašina. Grėsmingai į priekį atsuktas pabūklas, visai uždaras bokštas, juoduojantis, purvu aptašytas metalas tarytum dar aiškiau simbolizavo tą siaubingą karo mašiną, kuri skubėjo kažkokion užduotim.

— Tigrai! — ne be pasididžiavimo sako Kurtas, kai po pirmojo vikšrinio kovos vežimo sekė antras, trečias ir ketvirtas. Ant tamsaus,

pro šalį praskriejančio metalo ryškiai bolavo dideli, tik kraštiniais ruožais nužymėti kryžiai. Ne rusai, o vermachtas.

— Visai nesvarbu ar tai tigrai, ar dar kokie plėšrūnai. Svarbu, kad mums reikia slėptis ir nuo vokiečių, ir nuo Stavrovskio, ir nuo Juknevičiaus, ir nuo rusų, — sako iš žolės pakildamas Balys.

— Šlykšti padėtis... Jei mes nesuriname ko valgomio ir vandens atsigerti, tai nereikės jokių Stavrovskių. Padėsimė ir tiek, — vis ranka tikrindamas savo raištį, kalba Povilas. — Tegu jis vienas ieško to karininko. Jis vokiečiai... Mums gi nėra reikalo žygiuoti mirtin.

Mykolas nieko neatsako į tas maištingas kalbas. Jis padeda pakilti Agnei, kuri iki šiol neįstare nė žodžio. Kokios mintys sukosi tos geltonkaskės galvoj, kai ją dar prieš akimirką prie žemės prispaudė negailestinga kurto ranka?

Ji dėvi šviesiai raudoną lietpaltį, kuris tarytum šmėkliška dėmė juda tarp krūmų ir medžių šakų.

Motorų užesiai susilpnėjęs, kalvelės pusėje vėl pasigirdo Sargio staigumas. Jis liko ten, saviškai apgailestaudamas senosios Barboros mirtį. Ir viskas aplinkui mus buvo netikra, šmėkliška. Galbūt tik dabar visi supratome, kokie vieniši mes buvome. Negailestingas likimas paruošė kiekvienam staigmeną: Agnė neteko savo močiutės, buvo dabar benamė kaip ir mes. Mes netekome Armino. Neilgą laiką buvome drauge, kad jį gerai pažintume, bet vis dėlto jis buvo mums autoritetu. Kurtas gi liko kažkaip svetimu, mes nepripratome prie jo, tuo labiau, kad jo šūviai į Barborą kalbėjo apie impulsyvius sprendimus, kurie gali virsti pražūtimi. Ne tik jo, bet ir mūsų visų.

Galbūt tik Mykolas buvo dvasiniai stipriausias. Jis iki šiol nenustojė lygsvaros, neimanavo ir neskleidė pesimizmo. Pamažu, bet vis labiau ryškėjo mūsų pačių santykiai vienas su kitu. Balys buvo daugiau linkęs klausyti Mykolo, pritarti jo sprendimams. Povilas, sužeistas ir nusivylęs savo paties elgesiu — iš jo rankų paspruko Albertas — vis stengėsi maištauti, nurodyti kitiems kokių beprasmiu yra mūsų žygis. Tačiau savuoju viršininku jis laikė Kurtą. Mykolas jam buvo tik egzotiška retenybė su drambliaus kaulo žiedu ir sidabro indeliu gėrimui. Kitokių savybių jame, atrodo, iki šiol jis dar nebuvo radęs. Aš buvau Mykolo pusėje. Jis žavėjo mane savo elgesiu, savo aštriu humoru, apdairumu ir paprastu žmogiškumu.

Liko dar Agnė, tas netikėtas ir nereikalingas priedelis. Kurtui ji buvo įkaltas, priešas, nepasisekimų skleidėja ant kurios visada buvo galima išlieti savąją tulžį.

— Gerai, kad pasimaišė tie tankai, — sumurmėjo Balys. — Jei kam nors ateis mintis apžiūrėti, kas atsitiko prie tos kalvelės, dabar nebebus toks drąsus...

— Mes negalime dabar ieškoti kokios nors gyvenvietės. Paskutiniai įvykiai per daug ryškiai kalba, kad mes nepakankamai atsargūs ir nepakankamai protingi, — pastebėjo Kurtas.

— Reikia palaukti iki dangus prašvis. Iki mes užsuksime į koki

vienkiemį — būtinai atidžiai išvalgyti aplinką. Tai galime tik dienos šviesoje, — atsako jam Mykolas.

— O kur gi laukti? Vietos nepažįstamos, patamsyje dar įklamposim kur nors, — kalba susirūpinęs Balys.

— Panele Agne, ar dar toli iki to posūkio Zaborskių vienkiemio link?

Keistai skamba ta Mykolo „panele“. Jis kalba į merginą tarytum kviesdamas šokiui.

— Nelabai toli... Bet reikėtų daugiau laikytis kelio. Netoli posūkio dungso Smirmės raistelis, bala, kurioje nemažai vandens...

— Tikra, didelė pelkė?

— Ne, nedidelė, bet ir joje galima įklimpti.

Vos ji baigė aiškinti, kai šalikėlės krūmai baigėsi. Kelias prieš mus raitėsi ant nedidelės aukštumėlės. Jos papėdėje augo menkutes švendrės, asiukliai, ajerų kuokštai, ant nedidelių, išsikišusių kauburių styrojo susikūpinę alksniai. Ir visus tuos augalus, augalėlius, medžius ir krūmokšnius dengė balta, į dūmus panaši migla. Stebėtis tuomi, jog mūsų akys gerai įžvelgė tą pelkės būdingą augmeniją — nebebuvo reikalo. Rytų pusėje dangus nusidažė tokiu puikiu, akiai tokiu malonu raudoni, kad jo skleidžiamos šviesos visai užteko aplinkai atskirti. Brėško rytas.

Vėl susispietėme į nedidelį ratelį užkrūmyje tarp pelkės lopo ir tankų vikšrų išmalto kelio. Žolė dabar buvo visai šlapia nuo rasos. Nemalonu buvo bristi ar išlėsti joje.

Nusivelku savo švarką ir juomi užgaubiu Povilo pečius. Jis dėvėjo tik marškinius, kurių rankovę suplėšė Alberto peilis.

— Paimk švarką iki saulės ims šildyti. Man užteks ir nertinio. Kaip tavo žaizda?

— Ačiū Tomai. Skauda. Gal ir nebekraujuoja, bet kažkoks duriantis, veržiantis skausmas...

— Tomai, kai visai išauš, — kreipiasi į mane Mykolas, — mes eisime žvalgybon. Pakeliui gal rasi kraująžolių. Ar pažįsti tą žolę?

— Na, dar kažki kokiomis žolėmis ims gydyti... — pasipiktina Povilas.

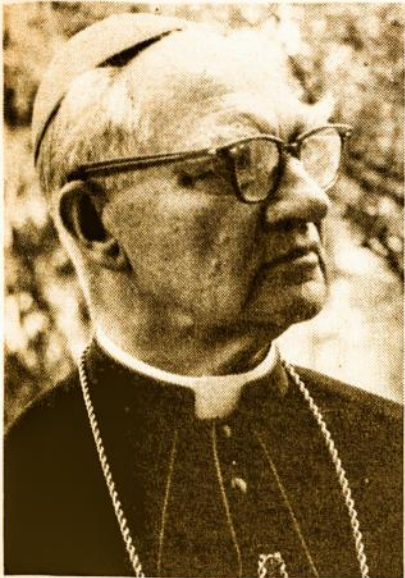
— Nepeik žolių. Ko nors kito nėra po ranka. Kažkada vienas mūsų kumečių įsikruto koją. Aštriu kirviu. Ir tik kraująžolės užgijo žaizdą...

— Kraująžolės! Dar neteksiu rankos, tu kipše. Geri dvarininkai, nei pas gydytoją nenuvežė...

— O jis nenorėjo gydytojo.

— Nesigynčykit, kraująžolę pažįstu, tik nepagalvojau apie ją. Žinoma, šiandieninė medicina jos nevertina. Tačiau mes tikrai nieko kito neturime. O vaistažolės jau yra daugeliui padėjusios, — ramiai abu gaidžius.

(Bus daugiau)

J.E. vysk. dr. Antanas Deksnys

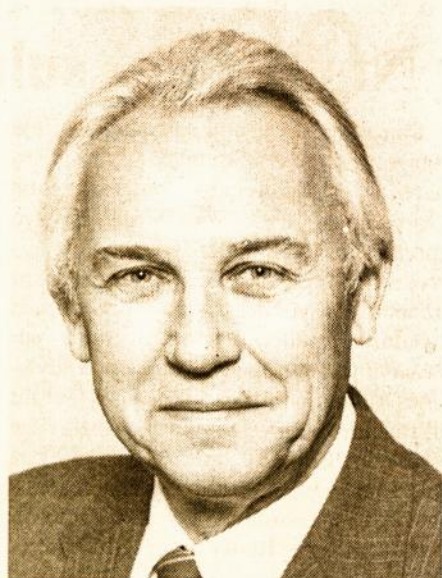
Alina Griniene

Doc. V. Skuodis

Raimonda Šreifeldaitė

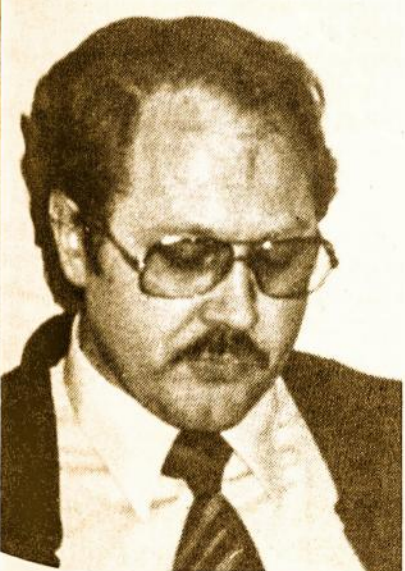
Prof. Vytautas J. Bieliauskas

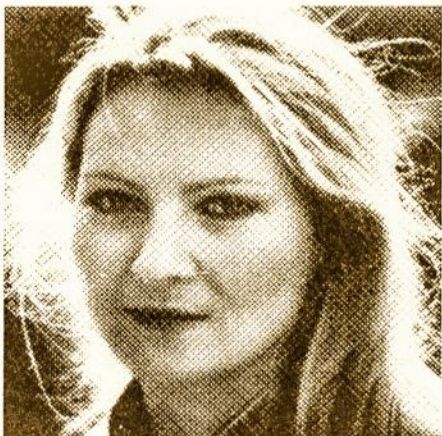
St. Lozoraitis, jr.

Prof. dr. V. M. Vasyliūnas

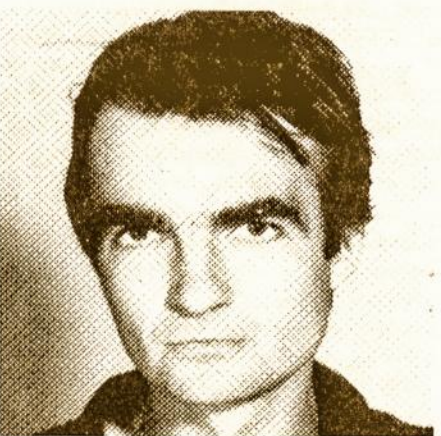
Vincas Bartusevičius

Karolina Paliulienė

Eglė Juodvalkė

Jonas-Kristofas Mončys

Kun. dr. J. Jūraitis

Alfonsas Krivickas

Dr. K. J. Čeginskas

Vincas Natkevičius, M.A.

Kęstutis Ivinskis

Artūras Hermanas

35 EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ II

1988 m. liepos 31 — rugpjūčio 7 d., Romuvoje, Vasario 16-sios gimnazijoje

PROGRAMA

Liepos 31 sekmadienį 20.00 val. — susipažinimo vakaras.

Rugpjūčio 1 pirmadienį 10.00 val. — Atidarymas, Vincas Bartusevičius, Vak. Vokietija: „Pabėgėliai ar tremtiniai: lietuviai DP Vokietijoje“.

14.00 val. — Europos Lietuvių Fronto Bičiulių konferencija.

20.00 val. — Artūras Hermanas, Vak. Vokietija: „Prūsijos lietuviai: vietiniai ar ateiviai?“

Rugpjūčio 2 antradienį 10.00 val. — Ilona Maziliauskienė, Kanada: „Moteris ir gyvenimas Lietuvos prozininkų kūryboje“.

14.00 val. — Vokietijos Ateitininkų konferencija.

20.00 val. — Kajetonas J. Čeginskas, Vak. Vokietija: „Septintasis kryžius: po jubiliejiniai svarstymai“.

Rugpjūčio 3 trečiadienį 10.00 val. — Vincas Natkevičius, Vak. Vokietija: „Maceinos lyrika“.

Popiet — iškylas į Wormsą ir laivu Neckaru.

20.00 val. — Alfonsas Krivickas, Vak. Vokietija: „Prof. Paulius Galaunės įnašas Lietuvos meno istorijai“.

Rugpjūčio 4 ketvirtadienį 10.00 val. — Vytautas Skuodis, JAV: „Tauta Tėvynėje ir išeivijoje. Jos problemos ir santykis su dabartine Sovietų Sąjungos politika“.

16.00 val. — Simpoziumas: „Ryšiai su dabartine Lietuva“, vadovauja Gintė Damušytė, JAV.

20.00 val. — Vytenis M. Vasyliūnas: „Kas yra kometa?“

Rugpjūčio 5 penktadienį 10.00 val. — Vytautas J. Bieliauskas, JAV: „Negirdimas kančios šauksmas sąžinės kalinių — moderniosios represijos psichologiniai bruožai“.

14.00 val. — Baltų draugijos posėdis.

16.00 val. — Pranešimai apie VI-jį PL Jaunimo kongresą — Kęstutis Ivinskis, Raimonda Šreifeldaitė, Vak. Vokietija.

20.00 val. — Tėvynės Valandėlė: Nijolės Sadūnaitės atsiminimų interpretacija — Karolina Paliulienė ir Jonas-Kristofas Mončys, Prancūzija.

Rugpjūčio 6 šeštadienį 10.00 val. — J.E. vyskupo Antano Deksnio atnašaujamos už Lietuvą šv. Mišios.

11.00 val. — Stasys Lozoraitis, Italija JAV: „Lietuvos nepriklausomybė ir Maskvos persitvarkymas“.

14.00 val. — Europos LB pirmininkų posėdis.

20.00 val. — Koncertas (Jaunųjų literatų vakaras). Laužas-linksnavakaris.

Rugpjūčio 7 sekmadienį 10.00 val. — pamaldos.

11.00 val. — studijų savaitės uždarymas.

Rytis šv. Mišias atnašaus kun. prof. Jonas Jūraitis, Šveicarija. Laisvalaikiais bus rodomi video-filmai, skaidrės ir kt.

Veiks parodos: Lietuvos meno leidiniai — Alf. Krivickas. Lietuvių tautodailė — Irena Krivickienė ir kt.

ORGANIZACINIAI REIKALAI:

Studijų savaitės adresas: Litauisches Gymnasium, 6840 Lampertheim-Huttenfeld, BRD (W. Germany). Tel.: 06256-322.

Moderatoriai: dr. K.J. Čeginskas, K. Ivinskis, E. Juodvalkė.

Organizacinė komisija: T. Bartusevičius, A. Griniene, R. Šreifeldaitė.

Pragyvenimas gimnazijos bendrabuty (kambarių dviese) su dušu — 280, — DM., gimnazijoje kainuos 20 DM dienai.

Registracijos mokeskis — 50, DM., jaunimui — 20, DM. Registruotis pas Aliną Griniene Diamantstr. 7, D-8000 München 50, BRD., tel. 089-1504471. Studijų savaitės sąskaita banke: Litauische Studienwoche, Konto Nr. 8934002, Volksbank Kreis Bergstrasse, 6840 Lampertheim (BLZ 509 914 00).

Privatavimas: Artimiausia traukinio stotis yra Weinheim/Brst. (tarp Darmstadt ir Heidelbergo), tik ne visi traukiniai ten stoja.

Mašina važiuoti autostrada A5(E4) Frankfurt, Darmstadt, Heidelberg-Basel. Iš autostrados išvažiavimas Hembach (tarp Bensheim ir Weinheim). Tuoj sukti į dešinę — Lampertheim. Sekanti vietovė ir bus Huttenfeld.

Lėktuvu į Frankfurtą, iš kur traukinis (70 km) į Weinheim. Iš Weinheimio eina Wormso kryptimi. Per 20 minučių pasiekia Huttenfeldą-gimnaziją. Jei tektų ilgiau laukti autobuso, galima važiuoti taksi (10 km), arba paskambinti gimnazijon ir rengėjai paims.

Stebėtojo Komentarai

Nauji ratai sulūžusiam vežimui

Spaudoje, radijuje ir televizijoje išgarsintas Sov. Sąjungos komunistų partijos suvažiavimas baigėsi. Pats Gorbaciovas tą suvažiavimą bei jo sprendimus apibūdina taip: „didžiulis įvykis mūsų partijos istorijoje“. Skaitant užsienio ir sovietinės spaudos pranešimus susidaro įspūdis, jog tikrai tame suvažiavime buvo nagrinėjami opūs sovietinės vidaus politikos klausimai. Galbūt tikrai pirmą kartą tokiam suvažiavime išryškėjo kritiniai balsai, pasisakę už naujas visagalės partijos darbo formas, jos įtakos koordinavimą ir bendrai už darbo žmogaus išlaisvinimą iš nuolatinės partijos kontrolės įtakos.

Tačiau žinant sovietinės propagandos klatingumą ir jos sugebėjimus organizuoti teatrališkus bet kokio suvažiavimo dalyvių pasisakymus, nelengva atskirti melą nuo tiesos ir tikrus įvykius nuo... teatrinės „režisūros“.

Paskutinė partijos suvažiavimo diena buvo nužymėta kalbine dvikova tarp konservatyvaus partijos centrinio komiteto nario Jegoro Ligačiovo ir 1987 m. savo postą praradusio Maskvos partijos komiteto sekretoriaus Boriso Jelcino. Komunistinė „Pravda“ liepos mėn. pradžioje išspausdino Jelcino kalbą, kurioje jis aštriai kritikuoja sovietinės vadovybės narius ir prikiša Michailui Gorbaciovui, kad jo bandymas įvesti „prezidentinę sistemą“ yra tik „saldainis“, skirtas nustebimui iššaukti. Jelcinas sako, kad dabar, kaip ir anksčiau, Sov. Sąjungos liaudis negali kontroliuoti vadovų veiklos. Jo žodžiais tariant centro komiteto nariai bijo išreikšti savo asmeninę nuomonę, jeigu ji nukrypsta nuo bendrosios linijos. Ypač jį jis puolė vadovaujanti partijos veikėjų privilegijas, sakydamas, kad dar praėjusiais metais buvo išleisti milijonai rublių liuksusinėms viloms, ištaikintiems poilsio namams, kurie visi skirti „partijos aukštuomeni“, statyti bei įrengti.

Akylus skaitytojas dar kartą gali įsitikinti, jog Sov. Sąjungoje, kurios propaganda jau nuo pirmosios sukūrimo dienos trimituoja, kad girdi šalyje yra visiškai pašalintas kapitalizmas ir „išnaudotojiška visuomenė“, tikrumoje gi metų bėgyje buvo pagimdyti „komunistiniai kapitalistai“. Jie ir nebūdami milijonieriais gyvena, ilsisi, naudojasi visomis gėrybėmis paprastos liaudies darbo sąskaiton. Vergoviškos žmogaus pajungimo sistemos panaikinimas tuojau vėstų į tokių išnaudotojų žlugimą, o tam jie net ir šiandien gali sėkmingai priešintis.

Paskutiniuoju metu visiems cenzoriams, tikrintojams ir prižiūrėtojams šiek tiek pramerkus akį, dalis sovietinės spaudos ėmė kelti senąsias ir naujas negeroves, ėmė rašyti apie valdytojų ir partijos veikėjų savivaliavimą. Ir tuo pat metu visomis priemonėmis bandoma užgniaužti tai spaudai burną ir atimti kritinė plunksną.

Štai ką pasakė užkietėjęs sovietinės praecities garbintojas Jegoras Ligačiovas: „Negalima sutikti su tuo, jog mūsų (sovietų) spauda vaizduoja sovietinius žmones, jos (spaudos) žodžiais tariant, kaip vergus, kurie iki šiol buvo penimi tik melu bei demagogija ir kurie pas mus buvo be saiko išnaudojami“.

Taigi, kai tiesa bado akis, kai pirmą kartą tikrai prisipažįstama, kad sovietinė visuomenė yra tik vergijos pančiais palaikomas junginys, atsiranda galingų būrų, kurios labai garsiai reikalauja ir šūkaloja gindamos senuosius įpročius ir senąją praktiką.

Tiek sovietinė, tiek ir vakarų pasaulio spauda pažinėjo, jog Gorbaciovą iš partijos suvažiavimo išėjo nugalėtoju. Labai malonu. Nugalėtojas nusipelnė nemažai liaupsinimų. Tačiau ką ši pergalė atnešė Sov. Sąjungos žmonėms?

Gorbaciovas mielai norėtų įduoti valstybės prezidentui daug daugiau sprendimų galios. Šiuo metu aukščiausiosios tarybos prezidiumo pirmininko (prezidento) postas yra skirtas tik įvairių politinių ceremonijų vykdymui. Visi svarbiausieji užsienio politikos, vidaus politikos, gynybos, ūkiniai ir net kultūriniai klausimai yra sprendžiami partijos centro komiteto ar to komiteto politinai biure.

Šioms Gorbaciovo idėjoms partijos suvažiavimas pritarė tik dalinai. Atrodo, jog daugelis partijos veikėjų, strategų,

organizatorių ir kontrolierių vis dar delsia, laukia, kas atsitiks, kaip pakryps reikalai. Visa ta priešakinė partijos „armija“ tiesiog norėtų, kad prie seno, išklybusio valstybinio vežimo būtų pridėti „nauji ratai“ t.y. šiek tiek pakeisti savivaldos formos, duoti šiek tiek laisvės spaudai (popierius vasara buvo kantresnis, nei žmonės!), šiek tiek laisvės religijai, šiek tiek laisvės pramonės bei žemės ūkio užduočių vykdymui. Ir viskas. Apie kokias nors politines, tautines ar žmogaus laisvės net nebandoma kalbėti. Stalino prievarta į Sov. Sąjungą įjungtu tautų rusinimas, tų tautų nacionalinis, religinis, ūkinis bei kultūrinis engimas visu aršumu vedamas toliau.

Nenuostabu todėl, kad pavergtosios tautos vis labiau susipranta, vis labiau jungiasi į atsparos branduolį ir vis dažniau reikalauja tautinės laisvės.

Visi tie reikalavimai turi gilų pagrindą. Dar Stalino vadovajama komunistų partija baigiantis 1940-tiesiems ir pradedant 1950-tiesiems metams ėmėsi sistemingo Pabaltijo tautų rusinimo. Partijos nurodymu į visus didesnius Lietuvos, Latvijos ir Estijos miestus buvo atkelti rusai, rusų kalba tapo valstybine kalba. Tiems visiems atkeltiesiems reikėjo vietos: jiems buvo reikalinga darbovietė, butas, įtakingi postai. Kad sudaryti reikiamą tuštumą buvo varu perkelti į Sibirą šimtai tūkstančių lietuvių, latvių ir estų. Šiandien gi mažiau nei pusę visų 550.000 Talino gyventojų sudaro estai — visi kiti yra iš Rusijos gilumos atsidanginę rusai. Estijos mieste Narvoje, kuris karo metu buvo veik visai sugriautas, šiandien estų tautybės gyventojai sudaro tik 8 proc. viso gyventojų skaičiaus.

Latvijos sostinė Ryga su savo 900.000 gyventojų šiandien nebėgali didžiutis latvių dauguma — didžioji dalis to miesto gyventojų yra atsidanginę rusai. Štai kodėl, kai prieš kūrį laiką Maskvos planuotojai pasiūlė Rygoje statyti požeminį geležinkelį, miesto gyventojai latviai, atmetė tuos pasiūlymus. Prasižėję tokiai statybai Rygoje, į miestą būtų buvę atgabenti tūkstančiai „specialistų“ rusų su visomis jų šeimomis.

Ne kitaip yra ir Vilniuje. Tik pusė 570.000 miesto gyventojų yra lietuviai.

Vilniaus universitetas yra pati seniausiaji aukštoji mokykla visoje Sov. Sąjungoje. Tokiu didingu amžiumi negali didžiutis nei Maskvos, nei Leningrado, nei kurių nors kitų miestų aukštosios mokyklos. Bet ir čia pavergėjai — rusai uždėjo savąjį antspaudą: lietuvių aukštojoje mokykloje mokslinis darbas daktaro laipsnui įgyti privalo būti rašomas tik rusų kalba! Lietuvių kalba jis net nepriimamas.

Apie siaubingą rusinimą, apie priverstinę rusų kalbos, rusiškosios kultūros „skiepijimą“ visų Sov. Sąjungos tautų tarpe, paskutiniuoju metu partijos konferencijoje nebuvo kalbėta. Nebuvo kalbama ir apie pavergtųjų tautų norą atsikratyti rusiškojo kolonializmo, jei jau ne visai atsiskaityti komunizmo, tai bent gauti šiek tiek savistovumo sprendžiant ūkines ar kultūrinės problemas.

Senasis Rusijos politinis vežimas: prievarta, išnaudojimas, ūkinis ir kultūrinis tautų engimas, žmogaus laisvių trypinimas kojomis — tai faktai, kurių negali paslėpti naujai montuojami ratai, skirti ūkinio vystymosi pagreitinimui.

Tai jau seniai permatė rusų pavergtosios tautos ir todėl nenuostabu, kad šiandien vis dažniau prie estų laisvės poeto Tammsaare paminklo iškyla senoji estų tautinė veliava: mėlyna, juoda, balta. Štai kodėl prie kuklaus lietuvių poeto Maironio paminklo vis dažniau sumirga tautiniai kaspiniai: geltona, žalia, raudona...

Pabaltijo tautų laisvės troškimo nebėgalima užgniaužti. Šis troškimas, šis žmogiškai pagrįstas reikalavimas vis labiau stiprėja, įgauna tvirtas formas ir įduoda į mūsų tautiečių, į visų pabaltijiečių apčiuopiamą viltį. Lietuviai, latviai ir estai šiandien vis garsiau išreiškia savuosius reikalavimus viešai paskelbti duomenis apie prievartą iš-tremtųjų tautiečių likimą. Maskva, partijos pasitarimai ir konferencijos atsako visiškai tyla į šiuos klausimus. Tiesa, Pabaltijo tautos buvo leista pažymėti dieną skirtą Stalino aukų prisiminimui, bet tik tiek.

VLIKO PAREIŠKIMAS

Paskutiniu laiku tarptautinėje politikoje vyksta labai daug įvairių ir svarbių pasikeitimų, kurie taip pat liečia Lietuvos laisvinimo bylą. Dabar daugiau žmonių atvyksta iš okupuotos Lietuvos ir ten nuvyksta, ir jie atveža naujų žinių apie padėtį ir paskutinius pasikeitimus okupuotame krašte.

Gorbaciovo pradėtą atvirumo bei persitvarkymo programą daugelis laiko Sovietų Sąjungos politikos pakeitimu, kuris teikia naujų vilčių tautinėms grupėms bei sovietų okupuotiems kraštams, kaip Lietuvai, Latvijai bei Estijai. Apie didelį tautinį bei religinį judėjimą Lietuvoje plačiai rašoma pasaulio spaudoje. Paskutinės demonstracijos Vilniuje jau sutraukė šimtą tūkstančių žmonių, kurie tvirtai pasisakė už tautinių ir religinių laisvių bei šalies suverenumo atstatymą.

Prezidento Reagano tebetęsiama žmogaus teisių politika sudarė dar nebūtą galimybę sovietų disidentams, jų tarpe lietuvių aktyvistams, Nijolei Sadūnaitei ir Antanui Terleckui dalyvauti prez. Reagano surengtame priėmimo Maskvoje, kurio metu jie įteikė jam Pabaltijo tautų atstovų pasirašytą pareiškimą.

Tuo pat metu popiežius Jonas Paulius II pakėlė į kardinolus vyskupą Vincentą Sladkevičių. Tai žymios reikšmės įvykis lietuvių gyvenime, kuri be abejo turės didelio poveikio lietuvių tautos kovojai už savo religines bei tautines teises.

Mes džiaugiamės ir didžiujamės turėdami lietuvių kardinolą, ir tikimės, kad jis bus keldrų mūsų religiniame ir tautiniame gyvenime.

Už kardinolo Lietuvai paskyrimą.

esame didžiai dėkingi popiežiui Jonui Pauliui II.

Lietuvos laisvės byla taip pat gyvai dominasi Europoje. Europos Parlamentas 1983 m. sausio 13 d. rezoliucija pasmerkė Sovietų Sąjungos įvykdytą Lietuvos, Latvijos ir Estijos aneksiją, pasiremiant Molotovo-Ribbentropo Paktu. Europos Taryba vienbalsiai priimtoje 1987 m. sausio 28 d. rezoliucijoje priminė, kad Sovietų Sąjungos įvykdyta aneksija buvo ir yra tautų apsisprendimo teisės flagrantiskas laužymas. O Europos Parlamentas savo 1987 m. spalio 12 d. rezoliucija ragina Sovietų Sąjungos vyriausybę respektuoti tautų apsisprendimą ir žmogaus teises Pabaltijo valstybėse. Šių metų Liepos 7 d. Europos Parlamentas priėmė net trečią rezoliuciją dėl Lietuvos, Latvijos ir Estijos ryšių su įvykusiomis demonstracijomis šiose trijose šalyse. Rezoliucija ragina Sovietų Sąjungą pripažinti Pabaltijo tautų reikalavimus: leisti patiems tvarkyti savo ekonominius bei kultūrinius reikalus, nutraukti rusifikaciją, ir šių tautų kalbas vėl laikyti valstybinėmis respublikų kalbomis.

Ivertindami šiuos visus įvykius mes turime būti ypač atsargūs savo žodžiuose bei veikloje, kad nepakenktume bendrai kovai už Lietuvos laisvę. Visomis galimomis įėjomis remkime bendrą kovą dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atgavimo. Dėkime visas pastangas išnaudoti esamas galimybes šiam tikslui pasiekti.

Vyriausias Lietuvos
Išlaisvinimo Komitetas
1988 m. liepos 14 d.

MIRĖ KUN. A. GELŽINIUS

Laidotuvės įvyko 1988 m. birželio 28 d. Veltheim kapinėse, netoli Braunschweigo. Apeigas atliko du kunigai: Švento Tomo parapijos klebonas, kunigo Gelžinio ištikimybės įpėdinis, kunigas Lang iš Braunschweigo ir kunigas Fr. Skėrys. Pastarasis koplyčioje perskaitė vokiečių kalba velionio biografiją. Dalyvavo apie 100 žmonių: aštuoni kunigai, artimieji ir kaimynai. Po apeigų su velioniu paskutinį kartą atsisveikino Pasaulio liuteronų sąjungos vokiečių tautinio komiteto igaliotinis Bažnyčios tarėjas kunigas Edmund Ratz iš Stuttgart, vyriausias Bažnyčios tarėjas kunigas dr. Gottfried Klapper iš Hannoverio, Pasaulio liuteronų sąjungos centro Vakarų Vokietijoje, senjoras ir propstas Braunschweigo ir apylinkių kunigas Nietzold, kunigas Apel Sydowo brolių bendruomenės ir kunigų susivienijimo draugijos evangelikų liuteronų krašto Bažnyčios, kunigas Martynas Klumbyš iš Bensheim ir kunigas Fr. Skėrys iš Mannheimo.

Pastarasis išreiškė dukrai, žentui ir anūkei bei kitiems giminėms nuoširdžiausią užuojautą, netekus mylimo tėvo, uošvio ir senelio: vyskupo Jono Kalvano iš

Laima Šulaitytė-Day, The Observer birželio numerį recenzuos Vilniaus Jaunimo Teatro pastatymą „Dėdė Vania“.

Ne taip jau seniai Kaune lankėsi nedidelė užsienio žurnalistų grupelė. Pokalbuiose su spaudos atstovais kauniečiai tiesiog pareiškė: „Stalinas nugarėjo į praeitį, bet kiti nusikaltėliai, organizavę mūsų tautos prievartavimą, vis dar tebėra mūsų tarpe. Kol jie tvirtai sėdės savo postuose, tol pas mus niekas nesikeis“.

Gorbacioviui, „pertvarkymo“ politikos šalininkams reikėtų įsidėmėti tuos žodžius. Ne senasis, išklypęs ir dvokiantis vežimas — vergoviškas rusicizmas — turėtų būti remontuojamas. Jį reikėtų išmesti ant sąslavyno, o jo vietoje turėtų būti sukurta naujos judėjimo į priekį priemonės: tautų savistovumas, įgyvendintos žmogaus laisvės, demokratiniai principai atgimusi visuomenė. Ne ratus reikia keisti, o visą vežimą!

Nenustokime vilties, kad jei ne šiandien, tai netolimoje ateityje pavergtųjų Pabaltijo ir visų kitų tautų kova už laisvę bus apvainikuota apčiuopiamais vaisiais.

Algis Sadauskas

Tauragės, Lietuvių evangelikų liuteronų Ziono parapijos ir Lietuvių evangelikų liuteronų laikinai einančio Bažnyčios prezidento pirmininko pareigas kunigo Jono Juozapaitis, Tėviškės parapijos ir jos kunigo Hanso Dumpio, abu iš Čikagos, kunigo Povilo Dilio — Išganytojo parapijos Toronte, Kanadoje, Salzgitte-Lebenstedto lietuvių evangelikų parapičėjų ir jos pirmininko Jono Rupkavio, visų lietuvių evangelikų liuteronų, gyvenančių Vakarų Vokietijoje, Laisvajame pasaulyje ir Lietuvoje, mūsų Bažnyčios Tarybos ir Valdybos, Vasario 16 gimnazijos direktoriaus Andriaus Šmito, mokytojų, mokinių, Evangelikų jaunimo ratelio ir savo vardu. Jis iškėlė velionio didelių nuopelnus Lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčiai Lietuvoje ir išeivijoje: sugrįžo po atlikto pareigo ir prasmingo gyvenimo darbo į amžinąją Tėvynę, į kurią mes visi pakeliui esame ir kurioje pasimatysime. Tegul Visagalis Dievas laimina jo sielą ir priima jį į savo dangaus karalystę.

Be jau suminėto kunigų laidotuvėse dar dalyvavo giminais kunigas Alfredas Franzkaišis iš Wehrlecko, prie Oldenburg. Mūsų Bažnyčios ir Lebenstedto parapijos vardu buvo padėti puikūs vainikai. Kunigas Fr. Skėrys prie duobės dar sukalbėjo Tėve mūsų... ir palaimino lietuvių kalba. Visas kapas skendo gėlėse.

Po laidotuvių visi dalyviai buvo pakviesti Dr. med. Zenn šeimos į savo puikią vilą kavos su pyragu ir kitais užkandžiais.

Patiko liūdnai: Tamarą Rūtą Zenn-Gelžiniūtę, dr. med. Zenn Robert ir Tamarą Zenn (anūkę-studentę) bei kitas gimines Vakarų Vokietijoje, DDR-Rytų Vokietijoje, Anglijoje, USA, Kanadoje ir Lietuvoje.

Visiems reiškiu nuoširdžiausią užuojautą ir su visais mūsų broliais ir sesėmis laisvajame pasaulyje ir Lietuvoje liūdžiu netekęs savo dvasios vadovo, ištikimo draugo ir tėvynainio iš Mažosios Lietuvos t.y. iš Klaipėdos krašto bei nuoširdaus bendradarbio mūsų Lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčioje. Išsėkis, mielas Adomai, Viešpaties ramybėje svetimoje žemėje savo brangios ir mylimos tėviškės nebepamatęs, kurią taip labai mylėjai. Tebūna lengva svinga, nors ir ne gimtoji, žemelė Vakarų Vokietijoje. Tave visuomet pagarbiai minėsime.

Laidojimo pamokslas tekstas (Romiečiams 14, 8 skirsnelis): Nes jei gyvename, gyvename Viešpačiui, ir jei mirštame — mirštame Viešpačiui. Taigi ar gyvename, ar mirštame — mes esame Viešpaties.

Kun. Fr. Skėrys

LIETUVOS LAISVĖS LYGA

(Atkelta iš 1 psl.)

nukentėjusius, atlyginti jiems padarytus nuostolius.

e. Viešai paskelbti stalininio genocido Lietuvoje vykdytojų sąrašą ir spręsti klausimą dėl jų juridinės atsakomybės.

f. Pastatyti Vilniuje ir kitose vietose paminklus Lietuvos partizanams.

4. Ekonomikoje ir ekologijoje:

a. Pavesti Lietuvos vykdomojo valdžios kompetencijai visas pramonines įmones.

b. Įvesti tautinę valiutą ir jos emisiją.

c. Apriboti darbo jėgos migravimą į kitų sąjunginių respublikų.

d. Organizuoti Lietuvos ekologijos ministeriją, skirti daugiau dėmesio ir lėšų gamtos apsaugai Lietuvoje, sustabdyti Ignalinos AS ir chemijos gigantų statybą.

5. Žmogaus teisių srityje:

a. Panaikinti LTSR BK straipsnius, leidžiančius persekioti asmenis už jų įsitikinimus.

b. Garantuoti žodžio, susirinkimų, demonstracijų laisvę ir panaikinti neteisėtus nutarimus, ribojančius naujų įmonių tomis laisvėmis.

c. Panaikinti politinį vidaus pasyriškumą, garantuoti laisvą piliečių migraciją į užsienį.

d. Paleisti visus politinius kalinius.

Igyvendinus šias sąlygas, bus sudarytos prielaidos Lietuvos suverenumui ir nepriklausomybei atstatyti. Lietuvos Laisvės Lyga akcentuoja, kad galutinis jos idealas — laisva Lietuva Europos Tautų konfederacijoje. Pagrindinis Lygos ginklas — viešas, atviras žodis. Savo veikloje Lyga vadovausis Suvienuotųjų tautų Sąjungos principais, suvienytųjų tautų organizacijų generalinės asamblėjos rezoliucijomis dekolonizacijos klausimu. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija, Helsinkio Baigiamąjo akto nutarimai, Lietuvos Laisvės Lyga nuolat apeliuoja į pasaulio tautų sąžinę Lietuvos laisvės reikalu.

Lietuvos Laisvės Lyga turi savo leidinį „Vytis“. Lyga nori bendradarbiauti su Lietuvos Persitvarkymo sąjūdžiu, Blai vystės sąjūdžių, su Bažnyčios teisių gynimo grupėmis ir visais žmonėmis, kuriems rūpi Lietuvos likimas. Lietuvos Laisvės Lyga sveikina Rusijos ir kitų TSRS tautų demokratinius judėjimus.

Lyga skelbia laikiną tautinę tarybą: Valdas Aniliauskas (Kaunas), Algimantas Baltrušis (Vilnius), Vytautas Bogušis (Vilnius), Eugenijus Krukovskis (Vilnius), Antanas Grigas (Leipalingis), Vaclovas Ralys (Vilnius), Leonas Laurinskas (Tauragė), Edmundas Paulionis (Daugėliškis), Jonas Petkevičius (Šiauliai), Bronislovas Poškus (Kretinga), Jonas Protusevičius (Vilnius), Romualdas Ragaišis (Vilnius), Leonora Sauskauskaitė (Vilnius), Genovaitė Šakalienė (Vilnius), Mindaugas Šibonis (Kaunas), Antanas Terleckas (Vilnius), Andrius Tučkus (Vilnius), Jonas Volungevičius (Vilnius).

Lyga kreipiasi į JAV gyvenančių vienių Lygos steigėjų dr. Algirdą Statkevičių, prašydama jį sudaryti Lietuvos Laisvės Lygos užsienio tarybą ir atstovauti Lygą užsienyje.

Lietuvos Laisvės Lyga.

Vilnius.

1988 m. liepos 3 d.

„ELTA“ JAV VALSTYBĖS DEPARTAMENTO SPAUDOS KONFERENCIJOJE

Gegužės 16 d., prezidento Reagano kėlionės į Maskvą išvakarėse, JAV Valstybės Departamentas sušaukė spaudos konferenciją, kurioje dalyvavo ir „etninių“ laikraščių atstovai. ELTA atstovavo VLIKO įstaigos vedėja Margarita Samatienė.

Vienas iš keturių trumpai kalbėjusių V.D. pareigūnų, Richard Schifter pareiškė, kad Reagano-Gorbaciovo susitikimo metu busiančios paliečios žmogaus teisių, religijos ir „sąžinės kalinių“ problemos ir paminėjo Mart Nikuš, Petkus, Gajauską, kun. Svarinską ir Tamkevičių. Buvo daug klausimų apie Pabaltijo valstybes. Samatienė paminėjo, jog prezidentui Reaganui siunčiamas VLIKO memorandumas, kuriame praoma viršūnių konferencijos metu išskirti Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvo apsisprendimo klausimą. Ji taip pat padėkojo Schifteriui už jo susitikimą Maskvoje su A. Statkevičium ir keliais kitais lietuviais. Visi keturi kalbėtojai pabrėžė, kad JAV nusistatymas Pabaltijo kraštų klausimu nėra pasikeitęs. (Ela)

Šokių Šventės Įspūdžiai

Aurelija Balašaitienė

Jaukus, labai švarus ir tvarkingas Kanados Hamiltono miestas š.m. liepos 3 dieną tapo pasaulio lietuvių sostine. Tautiniais drabužiais pasipuošę jaunieji, kaip Lietuvos pievų žiedai, pasipylė gatvėse, užpildė šaligatvius ir viešbučių elevatorius, o kiekvienoje užkandinėje ar krautuvėje girdėjosi mūsų skambanti, sena kalba. Visų gentkarčių, iš įvairiausių pasaulio kraštų suplaukusios lietuvių minios atgaivino jausmus, ir staiga pasijutome ne mažumoje, bet didelėje lietuviškoje šeimoje. Buvo džiugu ir malonu matyti virš Hamiltono rotušės plėvėsujančią trispalvę.

Daili ir moderni Copp arena, talpinanti 16 tūkstančių žiūrovų, tris dienas iš užpildė dideliais lietuviškais plakatais sveikimo atvykusius į aštuntąją laisvojo pasaulio lietuvių šokių šventę, o laikraščiuose ir krautuvėse buvo pardavinėjamas „Hamilton Spectator“ dienraštis, kurio visą pirmą puslapį užpildė tautiniais drabužiais pasipuošusių lietuvių nuotraukos ir lietuvių kultūrinio įvykių programa su ilgoku straipsniu. Pirmasis puslapis stambiomis raidėmis buvo pažymėtas „Souvenir edition“. Tai Kanados lietuvių puikus reklaminių darbo pastangų rezultatas, taip prieinančios vietinės spaudos, kad ir pati puikiausia reklama, nieko nekainavo...

Šeštadienį įvykęs susipažinimo vakaras suteikė progą susitikti su pažįstamais ir giminėmis, dešimtmečiais nematytais... Jaunimas būriavosi atskiroje patalpoje, kitame aukšte, elgėsi pavyzdžiai, o nuotaika buvo tokia, kokią galima būtų įsivaizduoti laisvos Lietuvos mieste...

Sekmadienio rytą suplaukė minios į tą pačią areną, kurioje vyko iškilmingos katalikų pamaldos. Tuo pačiu metu kitose patalpose buvo evangelikų liuteronų pamaldos. Šventas Mišias atnašavo vysk. Paulius Baltakis, koncelebruojant svečiams kunigams, kurių tarpe buvo ir du kunigai iš Lietuvos. Vargonams grojant, nuostabiai gražiai Hamiltono „Aušros Vartų“ parapijos choras ir solistai giedojo solo ir duetus, sukeldami tiek pamaldžią, tiek sentimentalų pat-
tiotišką nuotaiką. Prasidėjus aukojimo procesijai, nešant kryžių, trispalvę, Lietuvos žemės žiupsnį ir Sibiro maldaknygę, norėjosi verkėti, ploti, ar tik giliai atsidusti, patyrus, kad tas aukas nešė Vakarų Vokietijos, Australijos ir Punsko lietuvių jaunimo atstovai. Sunku žodžiais atpasakoti susidariusią nuotaiką, kuri buvo lyg pačių gražiausių jausmų mišinys.

Po pamaldų, netoliese, Gore parke, prie paminklo įvyko demonstracija su trumpomis prakalbomis ir vainiko padėjimu. Deja, čia lietuviai pasirodė kiek nerangūs, nes dauguma nuskubėjo į savo patogius viešbučius, ir dalyvių tebuvo menkas skaičius.

Apie trečią valandą, kaip tas Nemuno vanduo, gatvėmis plaukė minios į šokių šventę, o prie įėjimo rikiavosi dešimtys autobusų, atgabenusių žiūrovus iš tolimesnių vietovių ar iš JAV. Gerai vesinama mišiniška patalpa buvo papuošta Kanados, Amerikos ir Lietuvos vėliavomis bei lietuviškų spalvų kaspinėliais. Puikus orkestras, po trumpo pranešėjo įvado, pradėjo groti maršą, ir prasidėjo šokėjų eiseną-paradas. Kiekvienos šokėjų grupės priekyje ėjo vadovas arba vadovė, o priekyje grupės buvo nešami stambūs plakatai su grupės ir

vietovės pavadinimu. Buvo graudu ir džiugu stebėti darnią virš dviejų tūkstančių šokėjų eiseną. Atrodė, kad čia žygiuoja mūsų tautos ateitis ir laisvės troškimo simbolis. Kiekviena grupė buvo pasitiktą griausmingais plojimais, ypatingai audringai pasitinkant Europos, Australijos ir Pietų Amerikos vienetus. Tačiau pasirodžius Punsko šokėjams, nuo ovacijų linko arenos lubos...

Ką galima sakyti apie šokius, kuriuos mes visi daugiau ar mažiau pažįstame? Tačiau vistiek reikėjo stebėtis tuo, kad po vienos šeštadienį įvykusios repetitijos, buvo šokama darniai, kartais publikoje išsiskaidant stiprias ovacijas, sudarius įvairias geometrines figūras, kurios keitėsi kaip kaleidoskope. Kanados lietuviai — organizatoriai taip pat pagaliau pakluso visuomenės balsui, todėl nei šokėjai, nei publika nebuvo kankinami ilgomis veikėjų prakalbomis, o Amerikos prezidento ir Kanados premjero sveikinimai buvo entuziastingai sutikti plojimais. Šokių šventė buvo pradėta su oriu tradiciniu himnu giedojimu, o užbaigta „Lietuviai esame mes gimę“. Tai buvo momentas, kai visi žiūrovai sustojė, kartu su choru ir orkestru, giedojo tą simbolišką giesmę. Atrodė, kad kažkas netelpa krūtinėje, ypatingai stebint arenose sustojusius laisvojo pasaulio jaunus lietuvius. Tuo metu tokia gyva pasirodė mūsų išlikimo viltis, o pakelta nuotaika jungė visus į vieną didžiulę, vieningą lietuvišką šeimą, kurios centre taip šviesiai nušvito mūsų tėvynės meilės židiny.

Kanados lietuviai, šalia sugebėjimo puikiai tvarkytis ir organizuoti, yra taip pat savo svečiams nepaprastai paslaugūs ir stengiasi patenkinti pageidavimus, yra vaišingi ir solidarūs.

Kaip visuomet, taip ir šį kartą, Sheratono viešbučio pokylių salėje vyko iškilmingas uždarymo banketas. Gražiai padengti stalai, geras orkestras, kuriam grojant pietų metu buvo galima susikalbėti, graži publika sudarė jaukią ir elegantišką atmosferą. Papietavus, Rasa Kuriene labai dailiai pravedė oficialią pokylių dalį, pakviesdama trumpam žodžiui Hamiltono miesto merą, PLB pirmininką Vytautą Kamantą ir naujai išrinktą pirmininką prof. Vytautą Biliauską. Po to buvo pakviesti žymieji šokių grupių vadovai pirmuoju valsu atidaryti šokius, kad „įrodytų, jog ir jie moka šokti...“. Ir buvo linksma, ir jauku, ir miela...

Kai pirmadienio rytą visi skubėjome, kas į orauostį, kas į savo automobilius, atsisveikinimai nebebuvo graudūs, linkint susitikti sekančioje šventėje. Esu tikra, kad visi į Kanados lietuvių globą atvykę svečiai ilgai tos šventės neužmirš ir liks organizaciniam komitetui dėkingi. Komitetui pirmininkavo dr. Vaidotas Kvedaras, kuris šeštadienio vakare savo vaišinguose namuose surengė šokių vadovų pagerbimą ir vaišes. Šokių organizavimui vadovavo Rita ir Juozas Karasiejai, taip pat vice-pirm. pareigas ėjo didžioji mūsų šokių žinovė Genovaitė Breichmanienė, o renginiais ir jų tvarka rūpinosi Juozas Bajoraitis, kurio paslaugomis teko ir man pasinaudoti. Prieš pačią šventę, nepaprastai nakvynių reikalais rūpinosi ponias Vida Verbickienė, kuriai šia proga noriu pareikšti viešą padėką.

Iki pasimatymo sekančioje tautinių šokių šventėje!

SVEIKI ATVYKĘ! VOLUNGĖ JAU BRITANIJOJE

Iš Kanados atvykęs Volungės choras yra numatęs šiuos koncertus bei susitikimus:

Liepos 25-tą 19.30 val. — Pietūs Škotijos Lietuvių Socialiniame Klube.
Liepos 26-tą 19.00 val. — Koncertas Glasgow Garden Festival.
Liepos 27-tą, 13.00 val. — Koncertas Edinburgo Ross Theatre.
Liepos 28-tą, 13.00 val. — Koncertas Londono Festival Hall Foyer.
Liepos 29-tą, — Apsilankymas Londono Lietuvių Namuose.
Liepos 30-tą 17.00 val. — Koncertas Lietuvių Sodyboje.
19.30 val. — Iškilminga Vakarienė su „Volungė“.
Liepos 31-mą 11.00 val. — Šv. Mišios šv. Kazimiero Bažnyčioje, Londone. Po to vaišės šv. Kazimiero svetainėje.

Koncertus, išskyrus Sodyboje, rengia Kanter Concert Management Ltd. ir DBLS neturi jokios įtakos nei į tų koncertų laiką bei vietas.

Kas norėtų dalyvauti Iškilmingoje Vakarieneje Sodyboje, prašome iš anksto užsisakyti pas Sodybos Vedėjus. Kaina 5 sv.

Pabaltijo Patriotų Pasitarimai

Pabaltiečių Tarybos biuras Strasbourg praneša, kad liepos 9-10 d. Abrahams miestelyje, Latvijoje, įvyko Sovietų Sąjungos tautų nacionalinio demokratinio sąjūdžio Pabaltijo respublikų atstovų pasitarimas, kuriame dalyvavo apie 50 žmonių. Apie tai biurą informavo pasitarime dalyvavęs aktyvistas Povilas Pečeliūnas. Pasitarimo tikslas buvo suderinti Pabaltijo grupių veiklą, išvystyti bendrą strategiją, ir įsteigti lietuvių, latvių ir estų aktyvistų diskusijų forumą. Į prezidiumą buvo išrinkti latvių (Helsinki '86) grupės

SVEIKINIMAS

LSS Europos Rajono Vadija, sesės ir broliai skautai sveikiname „Volungės“ chorą atvykusį į Didžiąją Britaniją.

Budime! s. S. B. Vaitkevičius,
LSS Europos Rajono Vadas

atstovas Julijus Vidinš, estų „nepriklausomybės partijos“ steigėjų atstovas Juri Adams, ir P. Pečeliūnas.

Pasitarimo dalyviai paskelbė pareiškimą, kuriame jie sako, kad pastarųjų kelių mėnesių bėgyje Pabaltijo šalyse išsiplėtė masinis sąjūdis kurio veikla reiškiasi taikiomis demokratinėmis formomis. Tačiau komunistinė valdžia „nesiliauja bandžiusi neįstatymiškais būdais trukdyti mūsų tautų valios pasireiškimą, imasi provokacinių ir represinių veiksmų“.

Pareiškimo autoriai tautiniams demokratiniais sąjūdziais numato šiuos uždavinius:

1. Įteisinti tikrą politinį pluralizmą;
2. Siekti rinkimų reformos, jiems suteikiant demokratinis pagrindus;
3. Pilnai įgyvendinti žmogaus teises, kurias garantuoja tarptautiniai aktai (Helsinki ir kt.); likviduoti politinius konclagerius ir specialias psichiatrines ligonines; išlaisvinti ir pilnai reabilituoti politinius kalinius, įskaitant ir anksčiau nuteistus bei represuotus. Pašalinti iš respublikų baudžiamųjų kodeksų straipsnius apie anti-sovietinę agitaciją, propagandą bei šmeižtą. Likviduoti represinį politinio persekiojimo aparatą;
4. Bažnyčią laikyti esmine tautinio judėjimo sudėtine dalimi. Atstatyti normalius bažnyčios santykius su valstybe ir sudaryti sąlygas, kad ji galėtų vykdyti savo misiją ir puoselėti tautos moralinį atgimimą.

Pasitarimo dalyviai tiki, kad šie tikslai bus pasiekti pabaltiečiams glaudžiai bendraujant. Jie sudaro regionalinį konsultacinį komitetą, kuris įeina į bendrą SSRS-os tautų nacionalinį demokratinių sąjūdį. (Pasitarime dalyvavo ir ukrainiečių atstovai). (Elta)

2000

Studijų Savaitės, Marijos Statula, DBLS-ga, Nida, Atostogos Lietuvoje

Atkreipiant dėmesį, kad šių metų Studijų Savaitė vyks nuo liepos 31 d. iki rugpj. 7 d. Gimnazijoje, įdomu pastebėti, kad lygiai tą pačią savaitę prieš vienuolika metų buvo surengta pirmoji Studijų Savaitė Anglijoje, Egham, Surrey, Kingswood Hall, Coopers Lane, apie kurią daug rašo J. Vikis „E.L.“. Pirmiausia jis giria Londono „Vienybės“ klubo nutarimą suruoti tą savaitę, nežiūrint blogos krašto ūkinės padėties ir nusiskundžia, kad pensininkams ir jaunimui bus sunku apsimokėti. Jis taip pat baro Anglijos lietuvių, kad jų labai mažai dalyvauja Studijų Savaitėse (šiame tik vienas — M.B.), bet vis dėlto jau liepos mėn. rašoma, kad jau pritrūko vietų Studijų Savaitės vietovėje. J. Vikis perduoda dar iš ankstesnių Studijų Savaitių nusiskundimus, kad paskaitos būna per aukšto stiliaus ir daugumai mūsų „neįkandamos“. Taip pat pagei daugia neperkrauti savaitės paskaitomis, kad būtų laiko apsidairyti ir „pasišmonėti“.

1977 m. sausio mėn. D.B. „E.L.“ aprašo mums draugiškos airių tautos Marijos statulos dovaną Lietuvai ir prašymą tą statulą nuvežti į Lietuvą. Airijos katalikų centras Dubline prašė sovietų konsulą Vytautą Širnavičių (lietuvių) duoti leidimą, bet šis atsisakė ir statula laikinai buvo palikta Londono lietuvių bažnyčioje.

Sausio ir vasario mėn. dar vis buvo ginčijamasi dėl DBLS-gos įstatų pakeitimo, norint, kad Sąjunga valdytų LNB-vės Sąjungos vardu išrašytas akcijas. A. Bučys rašo, kad dar reikėtų daugiau pasitarti, M. Bajorinas klausia, kam taip skubėti, net šaukiant nepaprastą suvažiavimą, o S. Kasparas ir A. Ivanauskas irgi siūlo pirma geriau apgalvoti.

Kovo mėn B. Šarūnas ginčijasi su M. Bajorinu dėl suvažiavimų pravedimo. Kad liktų daugiau laiko diskusijoms, iš provincijos B. Šarūnas, siūlo pranešimus atspausdinti „E.L.“ prieš suvažiavimą, bet M. Bajorinas sako, kam tada važiuoti į suvažiavimą ir be to, spaudos etika neleidžia spausdinti pranešimų, kurie dar nebuvo padaryti.

Atrodytų, kad B. Šarūnas ir M. Bajorinas mėgstą pasiginčyti „E.L.“, nes liepos mėn. B. Šarūnas nuogastauja dėl knygų leidimo ir, jeigu nieko nebus padaryta, knygų leidimas turės visai sustoti, nes nebus kam rinkti knygų. M. Bajorinas gi pacituoja Jurgį Gliudą, kuris labai gražiais žodžiais užgria Nidos knygų klubą, o dėl stokos darbininkų, tai M.B. sako, gal turime perduoti direktorių ir permažai darbininkų, nes juk ir milijoninė Trafalgar B-vė turi beveik tiek pat direktorių kaip LNB-vė. (7-nis).

1977 m. rugpjūčio mėn. „E.L.“ paminejo savo 30 metų sukaktį, ir rašo, kad yra likęs vienintelis savaitraštis laisvoje Europoje, kurio linija kaip ir iki šiol yra būti visų lietuvių laikraščiu.

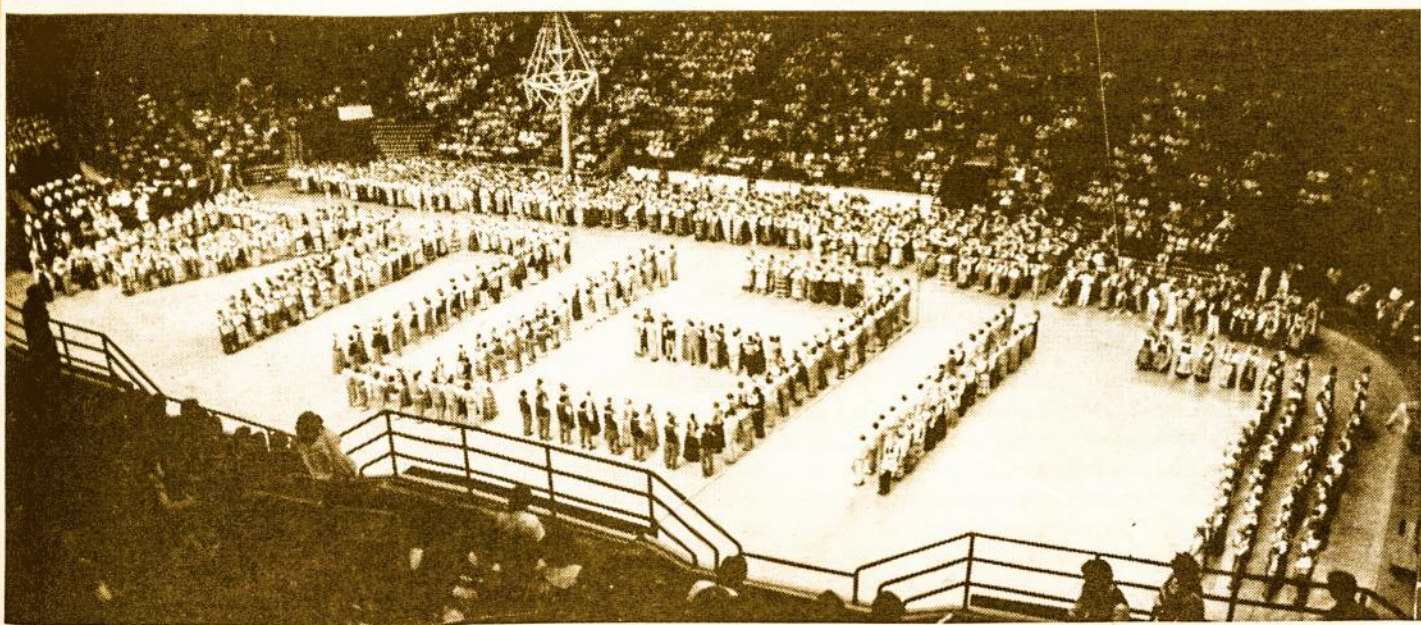
Lapkričio mėn. B. Šarūnas klausia ar važiuoja į Lietuvą atostogų, kurios yra labai suvaržytos, bet ten taip gražu, o ir jaunimas turėtų pamatyti savo kraštą. Reikia tikėtis, kad sąlygos pasikeis.

M. Bajorinas

UŽUOJAUTA IRANUI

Popiežius Jonas Paulius II-sis per Vatikano valstybės sekretorių kardinolą Casaroli telegrama apaštaliniam nuncijui Irane arkivyskupui Jonui Bulaičiui išreiškė savo gilų skausmą dėl Irano keleivinį lėktuvą ištikusios tragedijos. Pavesdamas Dievo gailestingumui visus šioje tragedijoje žuvusius nekaltus žmones, Popiežius pveda apaštaliniam nuncijui išreikšti giliausią užuojautą Irano valdžiai, o per ją visom skaudaus gedulo paliestom šeimom. Šventasis Tėvas, pažymima telegramoje, karštai ragina visus imtis reikiamų priemonių, kad tokie dramatiški įvykiai daugiau nebesikartotų ir kad visi pasiryžtų bendromis jėgomis veikti, siekiant šiame rajone atkurti taiką, kurios trokšta visas pasaulis.

Irano keleivinį lėktuvą ištikusi tragedija sukrėtė visą pasaulį. Lėktuvą, kuriuo skrido 290 žmonių, kaip žinoma, per klaidą numušė amerikiečių karo laivo paleista raketa.

Laisvojo Pasaulio Lietuvių VIII-ji Tautinių Šokių Šventė Kanadoje

LAUŽYTI KRYŽIAI

tas kurį vežė į Sibirą nežinion, kančion ir mirtin. Poetas, visa tai apmąstydamas rašo:

*„Mano tauta,
lyg persautas šuo,
inkščia, laižydamas
krūviną Nemuno krantą“.*

(K. Bradūnas)

Sunkus buvo krikščionybės kelias į Lietuvą. Kaimynas, vokiečių Ordinas, siekęs krikšto dangstimi pavergti lietuvių, neturėjo Kristaus dvasios ir evangeliškos mielės. Pirmasis pasikrikštijęs Lietuvos valdovas buvo Mindaugas — 1250 m., bet tada dar nebuvo lemta krikščionybei prigyti mūsų tautoje: su Mindaugo nužudymu buvo nužudyta ir ji. Turėjo prabėgti dar apie 140 metų, kai lietuviai atsisakė pagonybės. Reikėjo artimų santykių su lenkais, reikėjo lietuvių Jogailos ir krokuviškės Jadvygos sutuoktinių, nors ši Trakų ir Krokuvos bičiulystė, lenkų kultūros paskola brangiai kainavo Lietuvai — atėjo laikas, kai Lietuvoje įstatymu buvo įteisinta lenkų kalba (1697 m.).

Lietuvos Bažnyčiai stigo uolių ir pasišventusių lietuvių dvasininkų, o tai skaudai žaizda — lietuvis neturėjo galimybės giliau pažinti Kristaus mokslo.

Istorinė lemtis nedavė Lietuvai ramių laikų. XVII a. mūsų šalį nusiaubė įsiveržę švedai, vėliau rusai, sudeginę Vilnių. Gedimino miestas degė 17 dienų, sudegė Universitetas. Svetimieji plėšikavo, žudė, degino. Karus lydėjo maras ir badas. Dar skaudesnis istorijos lapas atsivertė, kai XVIII a. pabaigoje rusai okupavo Lietuvą. Žemėlapyje išnyko jos vardas — Lietuva buvo vadinama „Šiaurės vakarų kraštu“ — „Sievoro zapadnyj kraj“.

XIX a. Lietuvai buvo itin rūstus. Rusai persekiojo bet kokį lietuviškumą pasireiškimą. Į Vilniaus Universitetą įvedė lenkų kalbą (1816 m.) — jis tapo lenkų tvirtove, kol neužilgo 1832 m. uždarė; lietuvių tauta liko be inteligentų kalvės. Uždaroma daug bažnyčių ir vienuolynų. Rusų valdžia ėmė trukdyti kunigų paruošimą. Caras Mikalojus I 1837 m. uždraudė valstiečių vaikams stoti į Kunigų seminarijas, o bajoraičiams reikėjo generalgubernatoriaus leidimo. Kandidatai į Seminariją turėjo prisiekti ištikimybę valdžiai. Septynis metus neleido niekam įstoti į Seminarijas (1863-1870). O vėliau klierikų skaičių apribojo

tiek, kad seminarijose Vilniaus, Kauno ir Mogiliovo — galėjo mokytis tik apie 60 jaunuolių. daug kunigų buvo išstremti į Rusijos gilumą. Žemaičių vyskupija 1863 m. neteko šeštadalio savo kunigų — 106 kunigai buvo išsiųsti į tolimiausius Rusijos užkampius. O pats vyskupas Motiejus Valančius — atkeltas iš Varnių į Kauną ir čia laikytas namų arešte. Valdžia siekė, kad liaudis liktų be kunigų. Tremtinių dalia teko ir vyskupams: Vilniaus vyskupijos ganytojai Krasinskis, Grinoveckis, Zvieravičius ir Ropas yra mirę toli nuo savo ganomųjų.

Į katalikybę rusai žiūrėjo kaip į priešvalstybinį elementą. Vilniaus generalgubernatorius Muravjovas rašė, kad „mokyklas reikia apsaugoti nuo katalikų dvasininkų įtakos“. Labai skaudus smūgis Lietuvai buvo lietuviškos spaudos lotyniškais raidėmis uždraudimas. Lietuvis buvo dusinamas, jis negalėjo pasinaudoti kultūros vertybe — knyga. A. Baranauskas rašė:

*„Ne taip puola drėgnas rūkas,
Kai dienelė švinta,
Kaip gausingai mūsų brolių
ašarėlės krinta“.*

Bet lietuvis per rusiškos priespaudos 120 metų nenutautojo, per 40 spaudos draudimo metų jis neatsisakė lietuviškos raidės — artojų tauta nepakluso svetimųjų valiai. Kovą už lietuvišką raidę lietuviai laimėjo, nes nepaliovė kovoję — rašė raštus, slapčia dauginė ir platino knygas, ėjo į kalėjimus, Sibirą.

Vokiečių lagerio kankinys profesorius Balys Sruoga rašė:

*„Mes neužmigom,
nors ir prispausti,
nors ir muskausti,
nors ir užgulti“.*

Panašios bangos ir dabar ritasi per mūsų kraštą. Po Antrojo pasaulinio karo daug bažnyčių uždaryta, vienuolynai panaikinti, draudžiama ir persekiojama religinė spauda, ribojamas klierikų skaičius, ateizmas paskelbtas valstybiniu tikėjimu. Vilniaus arkivyskupija beveik visą pokario laiką neturi savo vyskupo: arkivyskupas M. Reinys mirė Vladimiro kalėjime, o vyskupas J. Steponavičius — jau 26 metai kaip yra tremtyje ir negali eiti savo pareigų. Uolūs ir Bažnyčiai ištikimi dvasininkai vadinami „ekstremistais“, laikomi vienybės ardytojais, ne vienas jų teko ir tenka atsisėsti už kalėjimo grotų.

Valdiški bedieviai, nepaisydami nei savo, nei tarptautinių įsipareigojimų, kuo grubiausiai kišasi į Bažnyčios vidaus reikalus, pavienio žmogaus sąžinę. Spauldoje krikščionybės atžvilgiu nesiliauja šmeižtai ir panieka, kai tuo tarpu ne vienas blaiviai mąstantis rusas pripažįsta, kad Rusiją krikščionybės įvedimas kaip tik sustiprino. Taigi, žinome iš istorijos ir esame liudininkai šių dienų, kaip sunku krikščionybės medžiui stovėti, kilti ir šviesti, kaip jis pastoviai grubiai ir negailestingai laužomas. Ką duoda kryžių laužymas? Gal šviesesnė žmogaus dvasia, šviesesnė širdis? Ne. Rašytojas A. Zurbas rašo: „Dabar to — kitam padėti — vis mažiau“, dabar, kai pakelėse laužomi kryžiai, nuo vaikų ir jaunimo slepiamas Dievas, „Tamsu širdy be dieviškos minties“, — prieš kelis šimtus metų yra pasakęs rytiečių poetas Nizamy. Rašytojas P. Dirgėla pastebi: „Baisu, kai apie tikrąjį pasaulio Dievą žmogus sužino jau paaugęs, nebe vaiku būdamas“.

Kryžius laužyti gali ne tik istorinės audros, ne tik tie, kurių sielose, kaip sako 1900 m. (LIC pastaba: 1980 m.) Nobelio premijos laureatas Česlovas Milašius, nėra išvystytas dėmesys Absoliutui, kuris virsta malda. Kryžių laužyti gali ir tie, kurie laiko save tikinčiais, tai dar baisiau.

Krikščionybė mums žaloja ir iškraipo egoizmas, savimeilė, abejingumas, baimė. Su krikščionyste reikia suaugti. Kuo glaudžiau suaugame, tuo labiau ją suprantame, kuo labiau suprantame, tuo labiau ir patys išaugame. Dažnai iš krikščionybės pasimame tai, kas mums „tinka“, „patinka“ ir atmetame — ko nesuprantame ar tiesiog dėl savo apsilėidimo nenorime suprasti. Esame pakrikštiję, bet ar mūsų siela tikrai krikščioniška? — Štai svarbiausias ir esminis klausimas, į kurį kiekvienas turime su visu rimtumu atsakyti. Taigi, ar mes mąstome Kristaus akimis?

Išorinių audrų nereikia bijoti — Kristus nepažadėjo savo Bažnyčiai ramių dienų... Jis pažadėjo jos išlikimą net ir baisiausiose audrose, o tai mus ramina ir guodžia. Labiausiai reikia bijoti, kad krikščionybės medis nenulūžtų, neišsikraipytų mums pačiuose — tai baisiausia. Taip atsitinka tada, kai, save laikydami krikščionimis, neatsizadame pagoniško elgesio, kai nebranginame krikščionybės su visais jos reikalavimais, pagal ją negyvename, nedrįstame stovėti po jos vėliava ar dėl savo kalčių ir apsilėidimų nepajėgiame po ją stovėti. Ne

STUDIJŲ SAVAITĖ DETROITE

Taip pat ir šiais metais Dainavos stovyklavietėje, netoli nuo Detroito, Jungtinės Amerikos Valstybėse, yra rengiama liuanistinių mokyklų mokytojų, mokinių tėvų ir jaunimo studijų savaitė. Tai bus dvidešimt antrasis tokio pobūdžio renginys, kuris įvyks, kaip paprastai, rugpjūčio mėnesio pirmoje pusėje. Lietuvių mokytojų, tėvų ir jaunimo studijų savaitės esminis tikslas yra — pasidalinti mintimis liuanistinio švietimo ir, apskritai, lietuvių kultūros klausimais apsvaistinti liuanistinio švietimo ugdymo ir lietuviškosios kultūros puoselėjimo galimybes. Specialiai jaunimui bus prarastos lietuvių kalbos ir tautinių šokių pamokos. Numatomos 18-ka paskaitų įvairiais švietimo ir kultūros klausimais. (Dr.)

MARIJONŲ VIENUOLIJAI 70 METŲ

Marijonų vienuolija šiais metais mini savo įsikūrimo Jungtinės Amerikos valstybėse septyniadesimtmetį. Pirmąjį Marijonų branduolinį Šiaurės Amerikoje įkūrė pats vienuolijos steigėjas — dabar palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis. Marijonai buvo pirmoji lietuviška vyrų vienuolija Jungtinės Amerikos Valstybėse užsibrėžusi uždavinį tarnauti savo tautiečiams, tautinėm parapijom, mokyklom, spaudai. Pažymėtina, kad jau 1919-ais metais Marijonai įsteigė lietuvių laikraštį „Draugas“, kuris greitai išvystė į viena svarbiausių užsienio lietuvių organų ir dabar yra vienintelis Amerikoje leidžiamas lietuvių dienraštis. Palaipsniškai mažasis Marijonų branduolys pradėjo apimti visas Amerikos lietuvių gyvenimas sritis, augo narių skaičius, išplėtė savo veiklą net ir kituose Amerikos kontinento kraštuose, kaip, pavyzdžiui, Argentinoje, kur tėvai Marijonai ir dabar sėkmingai darbuojasi lietuvių tarpe. (Dr.)

be pagrindo poetas Justinas Marcinkevičius rašo:

*„Vėjų stumdomas medį, nejaugi
Tu kaip žaibas nulūši many?“*

Emblemoje, kuri papuošė mūsų bažnyčias, matome septintą kryžių, tiesų kryžių... Tai reiškia: lietuvių siela turi būti krikščioniška, Lietuvos žemė turi būti Jėzaus ir Marijos žemė! Žengiant į septintąjį krikščionybės amžių, kryžių mūsų širdyse turi likti tiesus, nesulaikytas, nors rytdiena būtų audringa ir rūsti! Privalome išsaugoti tyrą sąžinę, tvirtą tikėjimą, taurias širdis, pamaldžias sielas, darbščias rankas, tvirtas ir neįsardomas šeimas. Tokia turi būti mūsų ateitis! Privalome likti ištikimi savo protėvių ir savo pačių Krikštui.

„LKB Kronika“ Nr. 74

STASYS BAČKIS

LKM AKADEMIJOS 60 M. SUKAKTIS

LKM-lo Akademijos Suvažiavimo Darbų atspaudas. Roma, 1987

L.K.M. AKADEMIJOS 60 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS

Duomenis, kuriuos patiekiu, ėmiau iš L.K.M. Akademijos leidinių bei iš gautų informacijų iš Tėvo A. Liuimos, S.J., L.K.M. Akademijos pirmininko.

Pagal turimus duomenis, Akademijos narių mokslininkų atsiliepimus apie Akademiją, — žiūrėsime, koks yra Akademijos vaidmuo Lietuvių tautos ir lietuvių katalikų gyvenime, bei koks yra jos įnašas. Tai gal padės mums suprasti, kokie yra Akademijos uždaviniai. Nekartosiu, ką kun. prof. Stasys Yla savo studijoje lietuvių apie Akademijos kūrimosi istoriją — idėją, dvasią, veiklą ir asmenis, dirbusius Akademijos vardu, išskyrus gal vieną kitą mintį. Lygiai — gal paminišiu ir vieną kitą idėją iš Juozo Brazaičio paskaitos, kurioje jis ypačiai lietuvių svarbų klausimą, kiek Akademija prisidėjo prie tautos problemų tais momentais, kada tauta atsidurdavo kryžkelėse.

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS ĮKŪRIMAS IR JOS VEIKLA LIETUVOJE

Kalbėdami apie LKM Akademijos 60 metų sukaktį prisiminkime, kad šiemet Vasario 16 dieną sukako taip pat 60 metų, kada buvo įkurtas Lietuvos Universitetas Kaune, kurio rektorais yra buvę LKM Akademijos nariai mokslininkai. Nepamirškime taip pat, kad Lietuvos katalikai darė pastangų įkurti Lietuvos Katalikų Universitetą ir, tuo reikalu gavus Apaštališko Sosto 1932.VI.18 d. leidimą — Lietuvos Katalikų Universitetas oficialiai buvo numatytas įkurti 1932.VIII.5 d. — Kancleriu-Rektoriumi buvo išrinktas vyskupas M. Reinys. Universiteto atidarymas buvo numatytas 1932.VIII.28 d., Saulės Rūmuose. Bet tai buvo teatlika tik pamaldomis — nes nebuvo gautas leidimas iš Švietimo Ministerijos Universitetą atidaryti. Nebuvo atsisakyta nuo tos idėjos, ir 1932.XII.27 d. buvo įregistruota Draugija Katalikų universitetui remti. Jos pirmininku buvo dr. Jonas Grinius, o reikalų vedėjais yra buvę dr. Pr. Mantvydas ir po jo dr. Juozas Girmius. Tai primenu, nes šiemet sukanka 50 metų, kada tas didingas sumanymas buvo norėta realizuoti ir primenu dar dėl to, nes, nepavykus įkurti Lietuvos Katalikų Universitetą, L.K.M. Akademija sustiprino savo veiklą, pradėdama ruošti suvažiavimus 1933 m. Tad, galime laikyti, kad Lietuvos Katalikų Universiteto įkūrimo idėjos pakaita yra dabartinės L.K.M. Akademijos suvažiavimai. Tai prisimink — pažvelkime, kaip L.K.M. Akademija kūrėsi ir kaip jos

veikla reikėsi Lietuvos nepriklausomybės metais bei Akademijai pradėjus užsienyje darbą 1956 m.

L.K.M. Akademijos įsikūrimo diena yra 1922.VIII.12 d., kada jos įstatai buvo įregistruoti Kauno Miesto ir Apskrities viršininko įstaigoje, Draugijų Rejestro nr. 217. Pagal LKM Akademijos įstatus, jo „tikslas buvo suteikti lietuvių katalikų mokslininkus, sudaryti jiems patogesnę sąlygą mokslui tirti ir vaisingai dirbti mokslo srityje, ruošti ir gaminti naujų mokslo jėgų; platinti ir kelti mokslingumą ir krikščionišką kultūrą Lietuvių Tautoje“ (Par.I). Trečiame įstatų paragrafe buvo pasakyta, kad LKM Akademijos Draugija „susideda iš garbės narių, narių mokslininkų, narių mokslo mėgėjų ir narių mokslo rėmėjų: be to, Draugija gali turėti narių korespondentų“. Penktasis įstatų paragrafas nustatė, kad „Draugijos nariai mokslininkai gali būti tie lietuviai katalikai, kurie tebėra ar yra buvę aukštųjų mokyklų profesoriai arba yra pasižymėję mokslo darbais...“ Paragrafe 43 buvo pasakyta, kad „Draugija yra juridinis asmuo“. Pirmasis LKM Akademijos susirinkimas įvyko 1922 m. spalio 22 d. valdybą buvo išrinkti — pirm. Vyskupas J. Skvireckas, vice pirm. prof. Pr. Dovydaitis ir prof. St. Šalkauskis, sekr. kun. dr. M. Reinys, išd. adv. L. Noreika ir knyginkas — dr. A. Sennas. 1926 m. LKM Akademijos pirmininku buvo išrinktas prel. A. Dambrauskas-Jakštas (vicepirm. prof. Bl. Česnys). Prel. A. Dambrauskas-Akademijai vadovavo ligi 1938 m. vasario 19 d. (t. y. iki mirties). Po jo Akademijos pirm. buvo prof. S. Šalkauskis ligi Sovietų okupacijos, kada Akademija buvo uždaryta, kaip ir visos kitos draugijos. Paskutiniojoje Lietuvoje Akademijos valdyboje buvo greta prof. S. Šalkauskio — pirmasis vicepirmininkas prof. P. Malakauskis, antrasis vicepirm. prof. dr. J. Eretas, sekretorius prof. dr. Z. Ivinskis ir išdininkas dr. Ignas Skrupskelis. Akademijos globėjas — kancleris buvo Ark. Metropolitai J. Skvireckas. Savo veikimo metu Kaune LKM Akademija, vysk. Pr. Būčio dėka, buvo gavusi iš LRK Federacijos JAV-se paramos paskolos bonais 42.500 dolerių. Tai turėdama Akademija teikė stipendijas pasižymėjusiems mokslui lietuviams katalikams ir tuo būdu per 18 metų paruošė nemažą jaunų katalikų intelektualų. Keletas jų yra laisvajame pasaulyje ir gražiai spinduliuoja savo darbais lietuvių gyvenime bei jų veikloje.

Prisimintina taip pat, kad 1930 m. gegužės 20d. LKM Akademija buvo sutarusi su kitais lietuvišiais intelektualais bendrai leisti Lietuvių Enciklopediją. Jos redakcijos nariu buvo prof. Pr. Dovydaitis, Akademijos vicepirmininkas. 1938 m. LKM Akademija nupirko iš prof. dr. Brenderio biblioteką (kalbotyros) ir tais pačiais metais paveldėjo prel. A. Dambrausko jai paliktą biblioteką.

LKM Akademija surengė tris suvažiavimus Kaune, būtent: 1933.II.27-28 d. Jo metu buvo skaitytos 28 paskaitos, o dalyvių buvo apie 300. Antrasis suvažiavimas vyko 1936.II.24-25 d. Kunigų Seminarijos Rūmuose. Paskaitų buvo — 30, o dalyvių 550. Trečiasis, paskutinis Nepriklausomoje Lietuvoje, suvažiavimas įvyko 1939 m. vasario 20-21 d. Vytauto Didžiojo Universiteto Rūmuose. Paskaitų irgi

buvo 30, o dalyvių — apie 600.

Akademija išleido visų trijų Suvažiavimų darbus. Juos redagavo prof. dr. J. Eretas. Jis buvo ir visų trijų Suvažiavimų organizatorius. Pirmojo suvažiavimo metu narių mokslininkų titulas buvo suteiktas prel. A. Dambrauskui, prof. Pr. Dovydaičiui ir prof. St. Šalkauskiui. Tuo metu prel. A. Dambrauskas buvo išrinktas Akademijos garbės nariu.

Pirmojo suvažiavimo tikslas buvo sujungti katalikų inteligentų pajėgas. Antrojo — vedamoji mintis buvo dvasinės žmogaus krizės problemos analizavimas. Tretytis suvažiavimas praėjo — Popiežiaus Pijaus XI mirties paminėjimo ženkle, šūkiu — „teplatėja tiesos erdvė“. Štai kelios mintys iš prel. A. Dambrausko kalbos, pasakytos atidarant II-jį LKM Akademijos suvažiavimą 1936.II.24 d. Suvažiavimo „Plenumo posėdyje, dar kartą bus iškeltas Europos kultūros išeitasis, kelias, o dabarties reiškiniai bus vertinami pagal vienintelį mums dar likusį tvirtą mokslą — katalikų pažinimą į pasaulį“. Toliau jis sakė: „Būsime laimingi, jei šis suvažiavimas pažadins Tamstas pagilinti savo ideologinę orientaciją, pagausinti savo gimtojo krašto pažinimą ir apskritai sustiprinti tuo intelektualinį tautos pajėgumą. Šis darbas ir Svarbus ir Garbingas, nes nejudintų dirvonų pas mus yra daug, o darbininkų neperdaugiausia“.

Priduriu dar, kad II-jo suvažiavimo metu Akademijos nario mokslininko titulai buvo suteikti vysk. Pr. Būčiui, MIC., prof. Bl. Česniui ir prof. dr. J. Eretui.

Tretyjį suvažiavimą atidarė prof. dr. J. Eretas 1939.II.20 d. tardamas: „Koks kulkas šis mūsų suvažiavimas ir bebūtų, vis dėlto norėtų jį būti tokia susikaupimo valandėlė, kuri galėtų duoti progos orientuotis tiesoje, be kurios mūsų buitį yra beprasme ir visa veikla — klaidus nesusipratimas“.

Trečiojo suvažiavimo metu vysk. Pr. Būčys, MIC., pranešė, kad LKM Akademija suteikė nario mokslininko titulus vysk. M. Reiniui, prof. K. Pakštui, docentui dr. Z. Ivinskiui ir prof. J. Ambrazevičiui. Akademijos pirm. prof. St. Šalkauskis įteikė jiems 1939.II.21 d. narių mokslininkų diplomus. Jų vardu prof. dr. K. Pakštas padėjo ir taip kalbėjo: „Priimdami garbės titulus iš pačių žymiausių mūsų tautos vyrų, mes manytume, kad minėtoji garbė mums yra suteikta gerokai Avansu, kaip paskatinimas dar aistringiau tarnauti tiesai, Lietuvos mokslui, drąsiai ginti tiesą, kuri padidintų mūsų išvidinę laisvę. Kultūros intensyvumo centras atsuka savo aukštąjį krantą į rytinius Baltijos krantus ir uždeda mums labai sunkias, įdomias ir garbingas pareigas: Pakelti Lietuvos Dvasinį Produktumą iki Paties Aukščiausio Laipsno, kuris Galėtų Padidinti Mūsų Tikrosios Gyvybės ir Kultūros Garantijas...“ Tai žodžiai atspausdinti Suvažiavimo Darbų III-me tome, kurį redagavo prof. dr. J. Eretas. Eretas reiškė viltį, kad ketvirtasis LKM Akademijos Suvažiavimas turės įvykti 1942

¹ Suvažiavimo Darbai II t., Kaunas 1940, 497 psl.

LKMA Suvažiavimo Programa

Atidromasis pilnatis posėdis — Kun. prof. dr. Jonas Jūraitis, Religijos ir teologijų sąveika. I du Vatikano II dokumentus peržvelgus.

Teologijos sekcija — Kun. Dr. Valdemaras Cukuras, Išlaisvinimo sąjūdžio teologija ir Lietuva.

Filosofijos sekcija — Doktorantas Andrius Valevičius, Prof. Maceina tarp filosofijos ir teologijos. Dr. Kęstutis Girmius temos dar nesuformulavo.

Istorijos mokslų sekcija — T. prof. dr. Paulius Rabikauskas, S.J., Naujausi Lietuvos istorijos šaltinių tyrimai tėvynėje ir išeivijoje. Dr. Rasa Mažeika, Lietuvių prekybinių santykių poveikis į užsienio politiką XIV amžiuje. Dr. Milda Danytė, Vatikano ir Laisvosios Europos radijų lietuviškųjų programų siekiai

Lietuvių kalbos ir literatūros sekcija — Prof. dr. Birutė Žindžiūtė-Michelini, Brekūno Postilės žodžiai, nevartojami dabartinėje lietuvių kalboje. Prof. Vincas Natkevičius, Šių dienų Lietuvos "persitvarkęs" romanas.

Sociologijos ir teisės mokslų sekcija — Mons. dr. Vytautas Kazlauskas, Visuotinio tautų solidarumo enciklika. Prof. dr. Bronis Kaslas, temos dar nesuformulavo.

Politinio mokslų sekcija — Min. Stasys Lazoraitis, Lietuvos ir Lenkijos santykiai. Inž. Antanas Rudis temos dar nesuformulavo.

Ekonominių mokslų sekcija — Dipl. ekonomistas Ričardas Bačkis, 1992 metų Europa: Kada, kaip kad mumsavo Europos Parlamentai, Bendra Rinka turėtų būti galutinai įgyvendinta.

Psichologijos ir pedagogikos sekcija — Prof. dr. Algimantas Norvilas, Kalba ir tautinė sąmonė.

Gamtos mokslų ir Matematikos sekcija — Inž. Antanas Girmius, Laikas kaip tikroji dimensija. Prof. dr. Jonas Genys temos dar nesuformulavo.

Medicinos mokslų sekcija — Dr. Milda Budrienė, Vaikų gydymas, socialinė globa ir sanitarinė būklė Lietuvoje prieš nepriklausomybės laikus.

Architektūros ir Menotyro sekcija — Dr. Povilas Reklaitis, Šv. Kazimiero ikonografija.

Baigiamasis pilnatis posėdis — Dr. Saulius Girmius, prel. Adomo Jakšto-Dambrausko minėjimas. Programa gali būti nežymiai papildyta, nes paštas labai vėluoja, po mėnesį ir net po du. Rugsėjo mėnesį bus atspausdinta programa spaustuvėje.

PRAKTIŠKI NURODYMAI SUVAŽIAVIMO DALYVIAMS

Suvažiavimas vyks pensionate DOMUS PACIS, Via Torre Rossa 94, spalio 3 d. po pietų iki 6 d. irgi po piet. Paskaitos ir naktinėje toje pačioje vietoje. Bus sutauptyta laiko.

Pilna pensija 46.000 litų parai už viską. Orientacijai šios dienos keitimo kursas yra šis: 1 JAV doleris — 1250 litų, 1 kan. doleris — 1002 litos, 1 DM — 740 litų. Kadangi kursas nėra pastovus, tai apytikriai pensija pilna parai kainuos apie 37-40 JAV dol., arba 45-48 Kan. dol., arba 62-65 DM. Pensionato administracija reikalauja, kad visas būtų sumokama atvykus į viešbutį.

Kad palengvinti registracijos pensionate formalumus, prašoma užsisakant duoti šias žinias:

Vardas ir pavardė.
Gimimo vieta ir data.
Koks atpažinimo dokumentas (pasas, Carte d'Identité, ar kitoks).

Dokumento išdavimo laikas.

Užsakymus su šiomis žiniomis siųsti Suvažiavimo Rengimo Komiteto Pirminkui, Šv. Kazimiero Kolegijos Rektoriui, Prel. Algimantui Bartkui.

Via Casalmonferrato 20, 00182 ROMA, Italija.

(Tel.: (06) 759.49.08/(06)759.37.24)

Maloniai prašome nedelsiant registruotis.

Pastaba: Norintieji apsigyventi atskirai kokiame nors viešbutyje, vietą užsisako per vietines turizmo įstaigas.

LUKOŠEVIČIAUS IR SVARINSKO BYLOS P.E.N. DIENOTVARKĖJE

Balandžio mėn. Cambridge universitete įvykusiame Tarptautinio PEN suvažiavime, kalinamųjų rašytojų komiteto pranešime paminėta ir Petro Lukoševičiaus pavardė. Komitetas stengiasi daugiau sužinoti apie šį lietuvių, kurį uždarė į psichiatrinę ligoninę už tai, kad jis rašė atsiminimus apie savo patirtį Gulage. Komitetas taip pat tiria kunigo Alfonso Svarinsko bylą, nes jis kalinamas už bendradarbiavimą savilaidoje ir „netinkamus pamokslus.“ (Elta)

FILMŲ PASAULYJE

Algirdas Gustaitis

NUOSTABUSIS AUSTRALIJOS KROKODILAS

— Kaip Australijon perkelti milijonus dolerių?

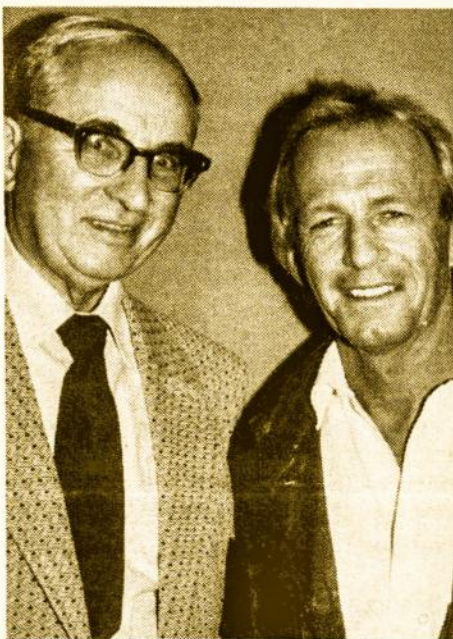
— Labai paprastai: filmu „Crocodile“ Dundee.

„The Hollywood Reporter“ 1988 birželio 2 laidoje teigia, kad tas filmas per vieną savaitę filmo teatruose surenką 31.287.619 dolerių pajamų. Toks nepaprastas filmo pasisekimas nustebinęs net prodiuserį-direktorių John Cornell.

Filmo pagaminimas „tekainavęs“ šešis su puse milijonų dolerių. Galima tik spėlioti, kiek pajamų šis filmas sukaups, kol išsisems jo populiarumas. Jeigu tokį filmą pagamintų lietuvių išeivijoje, tai, bent trumpam, nebereikėtų rinkti aukų įvairiems fondams, šventėms, knygų leidykloms ir t.t. Taigi klausimas: kur sugauti naują krokodilą?

„Crocodile“ Dundee II rankraštis gerai apgalvotas, pilnas lengvų nuotykių. Malonu stebėti pagrindinio artisto Paul Hogan vaidybą. Jam talkina Linda Kozlowski, John Meillon, Charles Dutton, Hechter Ubarry, Juan Fernandez. Parašė Paul Hogan ir jo sūnus Brett Hogan. Amerikoje filmą platina „Paramount“ filmų įmonė.

Veiksmas prasideda Australijoje, atsiranda Niujorke, vėl šiaurinėje Australijoje, kur gyvena daug aborigenų. Scenos, nors ir be ištisinio ryšio, kažkaip jungiasi,

Algirdas Gustaitis po pasikalbėjimo su Paul Hogan.

“Crocodile” DUNDEE II

Australų filmo „Crocodile“ Dundee II pagrindiniai šūlai. Iš kairės: Paul Hogan, Linda Kozlowski ir John Cornell.

Foto: Hollywood Foreign Press Association

lengvai suprantamos. Daugelis nutikimų stebina net tragiškose vietose. Štai, jam esant Niujorke, prie dangoraižio lango pasirodo jaunas vyras ir ruošiasi žemyn šokti. Vieni jaudinasi, kiti baiminasi, o Paul Hogan, išoriniu dangoraižio parapetu prieina prie jaunuolio ir prašo jo pasitraukti, kadangi tai esanti jo kasdieninio pasivaikščiojimo vieta. Šis netikėtus jo elgesys prajuokina žiūrovus ir, žinoma, pakeičia nusizudėlio nuomonę ir šis nebešoka.

Tokių netikėtumų yra pilnas šis filmas. Ypač puiki scena prie požeminio traukinio tarp bandito, Paul Hogan ir japonų turistų.

„Crocodile“ Dundee II įkarštyje, kai apie filmo milijonines pajamas kartoja amerikiečių spauda, radijas ir televizija, įvyko staigmena: aš buvau pakviestas

pasikalbėti su Paul Hogan ir to filmo prodiuseriu-direktorium John Cornell.

Puošnioje didelio ir garsaus viešbučio salėje gurgkšnojame kavą ir kramtėme pyragaičius, kai įėjo „pirmasis“ Paul Hogan. Po kelių minučių pasirodė dar vienas, „antrasis“, tikrasis Paul Hogan. Mat pirmasis buvo prodiuseris-direktorius John Cornell. Jiedu labai panašūs, kaip dvynukai.

Paul įsipila kavos, užsirūko cigaretę ir sėdasi prie stalo. Kalba jis negarsiai, šaltai ir neskubėdamas.

Pasikalbėjimas su Paul Hogan

Klausimų daug. Kai kurie — vingiuoti. Kartais jo atsakymai žymiai ilgesni nei klausimai. Čia sutrauktai atpasakoju mūsų pasikalbėjimą.

Pirmuoju „Krokodilo“ filmu uždirbau daug pinigų. Klausiate, kaip juos sunaudojau. Nagi, pietryčių Azijoje nusipirkau mažą valstybę.

Ar visada noriu gyventi Australijoje? Nebūtinai. Galiu gyventi bet kurioje pasaulio vietoje, jei ten yra patogų, bet Australija yra mano namai. Tai kraštas, kuriam aš priklausau.

Gera pasakėte, kad scena prie požeminio traukinio jums patiko. Ir aš taip manau. Tą sceną rašėme abu. Iš tikrųjų, apie tokį nuotykių kalbėjus su sūnumi daugelį mėnesių, bet nedrįsime rašyti. Kai pradėjome, tai aš bandžiau pradžia, o sūnus — pabaigą. Daug kas netiko. Lyginom pavieniui ir bendrai. Ieškodami sceninio žavesio bijojom, kad nepatiks žiūrovams. Dabar atrodo, kad neklydom.

Kada nors gal parašysiu savo biografiją, gal pilną išsivalgymų... Iki šiol tokios knygos nereikia. Rodos, jau atspausdintos trys biografinės knygos. Jas skaitydamas sužinau iki šiol nežinotų dalykų, keičiausių nuotykių.

Apie tryliką metų dirbau televizijoje, jiems gaminau filmus. Man nepatiko televizijoje, nes ten reikia skubėti, turi mažą biudžetą ir yra sunkus darbas.

Australijoje padarytus Paul Hogan televizijos filmus dabar dar nenori rodyti Amerikoje, ar kitur pasaulyje. Reikia kiek palaukti. Kada nors juos pamatysite.

Mano gyvenimas pasikeitė nuo tada, kai mečiau mechaniko darbą ir pradėjau su filmais, tai buvo prieš penkiolika metų. Dabar turiu pakankamai pinigų. Nenoriu bizniauti, nes tai labai vargina. Aš gyvenu ramiai ir neleidžiu kitiems manęs varginti.

Taip, kai kam aukoju, bet nesakysiu kam ir kiek. Pasakęs gaučiau 781.000 prašymų iš paromas reikalingų gerų organizacijų, kurios man įrodinėtų, kad be mano aukos negalėtų gyventi. Tai tiek!

metais Vilniuje ir baigė žodžiais: „Te Dievas saugoja mokslo kūrėjus ir būsimuosius ir teidžia mums visiems laimingai susirinkti ten, kur šimtmetinė mokslo tradicija mus paskatins naujam triūsui ir naujam laimėjimui“. Taip jis rašė 1940 m. kovo mėn. 4 d. Po kelių mėnesių — LKM Akademijos gyvavimas buvo Lietuvos okupantų sustabdytas...

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS ATKŪRIMAS TREMTYJE

Paryžiuje savo bylose turėjau LKM Akademijos įstatus. 1952 m. birž. 5 d. pasiunčiau raštą Jų Ekscelencijoms vyskupams V. Brizgiui, V. Padolskiui, Prel. M. Krupavičiui, Prel. L. Tulabiui, prof. K. Pakštui, prof. J. Brazaičiui, dr. Z. Ivinskiui, dr. A. Maceinai ir dr. VI. Viliamui. Jame keliau mintį, kad reikia atgaivinti LKM Akademiją, pridurdamas „svarstyti, ką lietuvių katalikai galėtų tremtyje kultūrinėje srityje laimėti“. Siūliau imtis iniciatyvos Romoje, kur yra Šv. Kazimiero Kolegija. Raštą baigiau P.S., kad galėčiau parūpinti LKM Akademijos, veikusios Kaune, įstatų nuorašą. Vyskupas V. Padolskis paprašė savo 1952.X.30 d. raštu jam atsiųsti LKM Akademijos įstatus. Jis pridūrė — „Žiūrėsim, ką galime padaryti Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijos atgaivinimui“. Jam atsakiau 1952.XI.15 d. ir pasiunčiau LKM Akademijos įstatų nuorašą. Savo laiške pridūriau, kad jei J. E. vyskupas V. Padolskis ir kiti Lietuvos vyskupai tremtyje „Savo autoritetu imsis iniciatyvos atgaivinti ir suorganizuoti tremtyje LKM Akademiją, — esu tikras, jog tai bus didžiausias Lietuvos katalikų tremtyje įvykis, kuris turės didelių pasekų“. Rašto nuorašus su priedu pasiunčiau visiems, kam buvau siuntęs pirmąjį savo raštą ir, be to, dar tai pasiunčiau dr. J. Griniui, kuris tuo metu Strasbūre buvo lietuvių studentų globėju Laisvosios Europos Kolegijoje. 1952.XII.10 d. laišku mano minčiai atgaivinti Akademiją pritarė dr. VI. Viliamas, rašydamas, kad jos atkūrimas būtų didelis žygis. Po to įvyko tyla ir ji tęsėsi iki 1954 metų vasaros, kada birželio 26 d. vėl rašiau J. E. vyskupui V. Padolskiui. Paprašiau LKM Akademijos atkūrimo reikalą dar persvarstyti. Tai dariau, manydamas, kad svarbu yra sujungti katalikus lietuvių LKM Akademijos rėmuose. 1954.VII.2 d. laišku dr. Pr. V. Raulinaitis pranešė, kad LKM Akademijos atgaivinimo reikalas remtinas. Po kelių dienų Vyskupas V. Padolskis savo 1954.VII.7 d. laišku man pranešė, kad prieš du metus LKM Akademijos „nepavyko atkurti, nors aš pats buvau už jos atkūrimą“. Toliau jis laiške pridūrė, kad bandys „Vėl tuo klausimu klabenti. Parašysiu J. E. Vyskupui V. Brizgiui. Su J. E. Ark. Metropolitu J. Skvirecku teks šį rudenį matytis. Bus galima su juo šį klausimą aptarti“. Romoje, supratau, LKM Akademijos atkūrimo klausimą gyvai rėmė dr. Z. Ivinskis. Jis man rašė 1954 m. liepos 4 d. laiške, kad su mano iniciatyva supažindino prof. dr. A. Liuią, S. J., vienintelį tuo metu Gregoriano Universitete lietuvių jėzuitų profesorių. Dr. Z. Ivinskis teigė, kad „esame nusistatę tuo klausimu aktyviai pasireikšti“. Po to prof. dr. A. Liuią, S. J., man atsiuntė 1954 m. liepos 8 d. laišką, kur jis rašė pritariąs „graziai ir kilniai

minčiai ir kiek tai nuo manęs vienaip, ar kitaip galėtų pareiti, esu pasiryžęs pagal išgales ją remti“. Vėliau, už pusmečio, 1954.XII.20 d. laišku prof. A. Liuią, S. J., man pranešė jau, jog — „Galiu pasidžiaugti, kad Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos atgaivinimo reikalai ne tik gerėja, bet jau eina prie geriausio išsprendimo“. Jis dar pridūrė — „Atrodo, kad galutinis sprendimas yra tikrai dienų klausimas“. Taip mintis realizavosi. 1955.II.16 d. pasirodė Reorganizacinės LKM Akademijos atkūrimo reikalu Komisijos atsisaukimas. Iš jo turinio paaiškėjo, kad 1954.XII.30 d. Šv. Kazimiero Kolegijoje Romoje įvyko pasitarimas, kuriam pirmininkavo J. E. Vyskupas V. Padolskis. To pasėkoje buvo sudaryta Reorganizacinė Komisija LKM Akademijai atgaivinti. Joje buvo — J. E. Vysk. V. Padolskis, prof. dr. J. Eretas (Akademijos vicepirmininkas, 1940 m.), prof. dr. Z. Ivinskis (1940 m. Akademijos sekretorius), kun. dr. J. Vaišnora, MIC, prof. dr. A. Liuią, S.J. Atsisaukime buvo sakoma: norima 1) pritaikinti LKM Akademijos įstatus tremties sąlygomis, 2) sutelkti LKM Akademijon visus lietuvių katalikus mokslo darbuotojus ir 3) praversti LKM Akademijos C. valdybos rinkimus. 1955.V.22 d. laiške prof. dr. A. Liuią, S.J., man pranešė, kad „prel. Pr. Juras atsiliepė labai palankiai ir paskatinančiai“ apie LKM Akademijos atkūrimą ir „Jis daug laukia iš jos veikimo. Linkėjimus parėmė auka, taip sako, pradžios išlaidoms. 1956.III.2 d. korespondenciniu būdu buvo praversti rinkimai Centro Valdybos, kurioje buvo išrinkta — pirm. J. E. vyskupas V. Padolskis, vicepir. dr. Z. Ivinskis, nariai — dr. J. Vaišnora, MIC, prof. dr. A. Liuią, S.J. prel. dr. L. Tulaba ir kun. dr. V. Balčiūnas. Valdyba paruošė įstatus, kuriuos italų kalbon išvertė kun. dr. J. Zeliauskas. Įstatai buvo įregistruoti 1956.X.9. d. Policijoje, o X.28 d. įteikti Italijos Vidaus Reikalų Ministeriui, Ministerių Kabineto kultūrinei sekcijai ir Romos Prefektūrai bei kvestūrai, pranešant centro valdybos sąstatą bei būstinės adresą“.

Akademijai pirmininkavo J. E. Vysk. V. Padolskis tik ligi 1959 metų, nuo tada LKM Akademijai pirmininkauja prof. dr. A. Liuią, S.J.

Kalbant apie formalinę LKM akademijos egzistenciją pridurtina, kad 1972.III.2 d. LKM Akademija buvo įregistruota Hartforde, CT, kaip nepelno korporacija vardu — „Lithuanian Catholic Academy, INC.“, 1973.I.18 d. buvo gautas iš JAV valdžios atleidimas nuo mokesčių (Tax Exempt). Esmėje tai buvo padaryta tik lėšoms LKM Akademijai — jos veiklai — telkti ir jos turtui valdyti. Visa kita veikla — yra Centro Valdybos Romoje žinioje. Formalumų sutvarkymo reikalu rūpinosi Msgr. dr. V. Balčiūnas, padedamas kun. dr. V. Cukuro ir teis. Juozo Vembrės.

Prelatas Pr. Juras, P.A., 1974 m. sausio mėnesį perleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijai savo gyvenimo kūrinį ALKĄ — Amerikos Lietuvių Kultūros Archyvą. Dabar jį globoja Globos Komitetas ir Direktoriatas iš 12 asmenų, kuriam pirmininkauja

veterinarijos dr. A. Stankaitis.

Tai didelis LKM Akademijos turtas, kuris ypačiai buvo praturtintas pastatant naują pastatą dviejų aukštų, 24,38 m ilgio ir 12,19 m pločio, besijungiantį su senuoju pastatu, kuris yra tik vieno aukšto, 18,28 m ilgio ir 12,19 m pločio. Aukų tam pastatui buvo gauta ligi 1981 metų galo 160.543 doleriai. ALKAI dar reikės 85.000 dolerių pastatams patvarkyti, o be to, kasmet reikės pastatams ir jame esančiam turtui išlaikyti nemažą aukų².

Šalia ALKOS — LKM Akademija Romoje dėka geradarių dosnumo turi 4 kambarių ir vieno saliono butą, bendrą su prel. P. Jatuliu. Akademijos pirmininkas prof. dr. A. Liuią, S.J., Gregoriano Universiteto patalpose nemokamai disponuoja dar dviem kambariais ir Akademijos leidiniams — knygoms sandėliu.

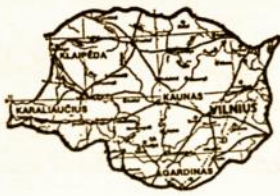
Turto požiūriu tenka dar priminti, kad prof. dr. Kazys Alminas Akademijai yra palikęs savo ūkį³. Tad, Akademija ir medžiagiškai turi šiojį tokį pagrindą.

Atrodo, kad galime konstatuoti, remiantis duomenimis, jog realizavosi prel. A. Dambrausko viltis, pareikšta vos LKM Akademijai įsikūrus: „Reiškiame giliausį pasitikėjimą, jog sujungtomis Lietuvos ir Amerikos katalikų inteligentų spėkoms pavyks naujai įkurtąją LKM Akademiją ne tik pastatyti ant kojų, bet ir pagaminti jai patogią sąlygų tolimesniems jos darbams“. Romoje, Akademija prof. dr. K. Almino ir N.N. aukomis įsigijo prof. dr. Z. Ivinskio archyvą, biblioteką, vėliau įsigijo prof. Studeris dalį lituanistinės bibliotekos ir archyvinės medžiagos, parsigabeno iš Šveicarijos buvusių draugijų Rūtos — Lituanijos knygyną bei archyvus. ALKOJE — kaip žinome, greta sukauptų prel. Pr. Juro, P. A., dalykų — telkiami kiti svarbūs dalykai: Petro Butėno mokslinis palikimas — 146 dėžės: vietovardžiai, kartotekos, straipsniai etc. Ten padeda dr. J. Balys savo tautosakos lobyną, Lietuvos Vyčiai, BALFAS, Lietuvių Enciklopedija savo archyvą ir t. t. Turbūt daug kas ateityje norės deponuoti savo archyvus ir tuo būdu ALKOS reikšmė ir vaidmuo didės ir garsės, kartu primenant L.K.M. Akademijos veiklą ir vardą.

²Per paskutinius metus tvarkymo darbai gerokai pasitūmėjo. Sutvarkyta žurnalų ir laikraščių komplektai bei archyvas, taip pat etnografinis muziejus ir biblioteka. Belieka dar ilgas katalogavimo darbas. Alkos praplėtimu rūpinosi Direktoratas, ypač dr. Antanas Matukas ir dr. Juozas Kriaučiūnas, prižiūrėdami statybos darbus, o teis. Juozas Vembrė besirūpindamas lėšomis. Iki šiol statybos ir įrengimo darbams išleista 180.000 dolerių. Direktorato kasoje tolimesniems tvarkymo ir išlaikymo darbams yra artai 200.000 dolerių. Be to dr. J. Kriaučiūno ir kun. R. Krasausko rūpesčiu yra įsteigta Alkos išlaikymo Fondas.

³Taip pat dr. Jonas Balys Akademijai Dovanojo sklypą netoli St. Petersburg Beach, Floridoje.

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England
Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė
Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 17 svarų; Užsienyje — 20 svarų (oro paštu).

Vienoj skiltyje įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamą skelbimą turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.
Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR

Liepos 9-24 — Lietuvių vaikų vasaros stovykla Huetttenfelde, Romuvoje. Su vaikais galės vasaroti ir tėvai.

Liepos 23-30 — 39-toji tradicinė skautų, skaučių metinė stovykla Lietuvių Sodyboje.

Liepos 25-31 — Volungės choras (Toronto) Britanijoje.

Liepos 31 — rugpjūčio 7 — 35-ji Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitė, Vokietijoje, Vasaros 16-sios Gimnazijoje.

Rugpjūčio 5-7 dienomis — įvyks Lietuvių Evangelikų Liuteronų Bažnyčios Išeivijoje VI-sis Sinodas D-5300 Bonn 2 — Bad Godesberg, Annaberger Str. 400, Annabergo pilyje. Sinodo šūkis: „Viešpats mano šviesa“.

Rugpjūčio 14-24 — Tautinė Skautų stovykla Klevelande, JAV. (Iš Britanijos vyksta 14 atstovų).

Rugsėjo 10 d. — Tautinės Šventės Minėjimas, Nottinghame.

Spalio 3-6 dienomis — Romoje įvyks Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimas.

Spalio 8 d. — Šeimos Savaitgalis, Sodyboje.

Spalio 14-16 — Lietuvių kultūros instituto suvažiavimas ir mokslinė konferencija Romuvoje.

Spalio 22 d. — DBLS-gos Tarybos posėdis/Suvažiavimas Wolverhamptone.

Spalio 30 d. — ONE Koncertas, Ukrainiečių Klube, Nottinghame.

LONDONO LIETUVIŲ MAIRONIO MOKYKLA

PIRMŲJŲ MOKSLO METŲ PABAIGA

Londono lietuvių Maironio mokykla liepos 16 d. užbaigė pirmuosius darbo metus. Susirinko mokiniai ir mokytojai. Nebuvo galima pastebėti neramių žvilgsnių, nesijautė nepasakytų žodžių įstrigimas gomury, neatsakytų klausimų eilė, kaip kad pirmąją mokslo metų dieną. Aišku visiems, kad čia susirinko „seni pažįstami“, viena šeima; veidai linksmi, jaunimas pasipuošęs spalvom, giedra ir entuziazmu užkrečianti nuotaika.

Tuoju pradėta oficialioji pabaigtuvių dalis: koordinatore Živilė Šlekytė-Stanton trumpai paegzaminavo jaunimą; it senovės žyniai, visi sėdėjom ratu, kas ypatingai sudarė šiltą nuotaiką.

Netrukus prabilo Živilė į tą gražią šeimą, vienų metų bėgyje išmokusių gražiai bendrauti. Jos žodis trumpas, bet aštriai įsmingantis: „kai nebebus kalbos, nebebus ir savos kultūros, nebebus ir tautos“. Permetus akimis sėdinčiųjų ratą, kuriame tik vienas svečias, Tomo tėvas, tedalyvavo, kalbėjo toliau, jog neturime laukti ir tikėtis kokios nors magiškos stiprybės iš kitur. Mūsų mokyklos stiprybė yra čia, šiame rately, šioj šeimoj. Čia slypi mūsų energija, ja turime pozityviai naudotis; šitoji energija — mūsų darbo šaltiniai. Po šių žodžių sekė pažymėjimų įteikimas, foto objektyvo užfiksuotas. Padaryta ir grupinė nuotrauka. Chris Last, labai uoliai lankęs suaugusių klase anglas, pagrojo mums nuosavomis kanklėmis lietuvių, latvių ir estų liaudies šokius bei dainas.

Prie atsineštų užkandžių pasivašinta, pasišnekėta ir sušokta keletas ratelių. O kaip garsiai nuskambėjo „Sudie, sudie“ dainelė, tačiau tas atsisveikinimas vos kelioms dienoms, nes visi mokiniai ir

DOC. V. SKUODIS LONDONE

Po Studijų Savaitės Vokietijoje į Londoną atvyksta doc. V. Skuodis. Rugpjūčio 14 po Mišių jis lankysis Šv. Kazimiero parapijos sytatinėje Londone.

mokytojai, kiek jiems leis laikas, vėl susitiks Skautų stovykloje Sodybos kalnelyje.

Baigiant šias eilutes, mokytojai nori padėkoti visiems, vienokių ar kitokių būdu prisidėjusiems prie mokyklos sėkmingo darbo. Ypatinga padėka atitenka Dainavietėms, paskyrusioms mokyklai iš savo sutaupų £50. Jos reguliariai nepagaili laiko bei energijos, sukeliant lėšas.

Mokykla pradės antruosius darbo metus rugsėjo 24 d. Kiekvienas paklaus-kime SAVES, kuo šiais metais prisidėsime prie lietuviško atžalyno klestėjimo?

Žiogeliai

Manchesteris

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Birželio 18 d. MLK Koordinacinis Komitetas surengė Mostono Kapinėse prie lietuvių paminklinio kryžiaus Išvežtųjų minėjimą, kuriame dalyvavo organizacijos su vėliavomis ir gausi visuomenė. Visų bendrą vainiką padėjo V. Bernatavičius. Minėjimas pradėtas sugiedant Marija, Marija. Kan. V. Kamaitis pasakė platų žodį, kuriame prisiminė birželio ir kitomis įvairiomis progomis tautiečių išvežimus į Rusijos gilumą bei tas kančias ir vargą, kuriuos teko patirti mūsų tautai tada ir dar ir dabar, ypač sąžinės kalinių, ir išvardino žymesniųjų pavardes. Buvo pasimelsta, kad Viešpats kuo greičiau sugrąžintų Lietuvai visišką laisvę. Minėjimas baigtas sugiedant Lietuvos himną.

Po minėjimo visi vyko į M. lietuvių klubą, kur prie klubo paruoštų šaltų užkandžių ir gaivių baro gėrimų visi puikioje nuotaikoje praleido laiką.

A. P-kis

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS

Liepos 16 d. L.K.V.S.-gos „RAMOVES“ Manchesterio skyrius surengė M. lietuvių klube Dariaus ir Girėno minėjimą, kuriame dalyvavo daug žmonių ir ekskursija iš Leigh.

Minėjimą atidarė ramovėnų pirm. K. Murauskas, kuris pasveikino susirinkusius ir pranešė, kad skelbtosios „Rūtos“ dainininkės negalėjo atvykti, nes Lietuvoje mirė G. Aleknavičienės tėvas ir ji išvyko į Lietuvą. Be to, paprašė visų tylos minute pagerbti žuvusius Darius ir Girėną.

Paskaitą skaitė V. Bernatavičius, kuris vaizdžiai apibūdino Dariaus ir Girėno pasirošimą perskristi Atlantą ir tą pergale skirti jaunosios Lietuvos garbei, patį skrydį ir tragišką skrydžio galą, ir tas nuotaikas žmonių Kauno aerodrome kai jų nesulaukė ir kai jų karstus atskraidino į Kauno aerodromą.

Dar trumpą žodį tarė klubo pirm. A. Podvoiskis.

Meninėje dalyje tai progai pritaikintą savo kūrybos eilėraščių „Lietuvos vaikai“ padėklamavo Juozas Arbačiauskas. Kitą eilėraščių „Darius ir Girėnas“ padėklamavo A. Jakimavičius. Dar vieną J. Arbačiausko eilėraščių „Balti balandžiai tautos“ padėklamavo A. Bruzys. Min-

ėjimas baigtas sugiedant Lietuvos himną. Po minėjimo buvo pravesta loterija. V. Motūza padarė daug minėjimo momentų nuotraukų. Vyko pasižmonėjimas, kuris nusitęsė iki vėlaus vakaro.

MLS KLUBO SUSIRINKIMAS

Liepos 3 d. MLS klubas turėjo pusmetinį visuotiną narių susirinkimą, kuriame valdyba ir Revizijos k-sija padarė pranešimus ir išgvildeno klubo einamuosius reikalus.

Susirinkimą atidarė klubo pirm. A. Podvoiskis ir paprašė visus tylos minute pagerbti klubo mirusius narius. Susirinkimui pirmininkavo Vl. Bernatavičius, sekretoriavo Al. Podvoiskienė. Į balsų skaičiavimo komisiją išrinkti Alb. Viegelskas ir An. Jakimavičius.

Iš pirmininko pranešimo paaiškėjo, kad klubo veikla pirmą pusmetį buvo gyva: surengta keletas minėjimų ir daug pobūvių. Be to, išvardino atliktus bei atliktinus klube darbus ir paprašė talkos kitiems darbams.

Sekretorius perskaitė klubo pirmo pusmečio pajamų — išlaidų apyskaitą, iš kurios matėsi, kad klubas turėjo pajamų 5,512 svarų, išlaidų 4,848 sv., pusmetinis pelnas 664 svarai.

Dabar jau ir salė išdekoruota ir atliekami kiti darbai. Klubas puošiasi viduje ir išorėje. Pasidarbavusiems išreikšta padėka.

Klubui leidimas gautas 3 metams, ilgiau niekam neduoda.

RAMOVĖNŲ BALIUS

Birželio 25 d. L.K.V.S.-gos „RAMOVES“ Manchesterio skyrius surengė M. lietuvių klube šaunų metinį ramovėnų balių — pobūvį. Toks pobūvis yra ramovėnų metinė šventė. Dalyvavo 32 žmonės, vėliau atvyko kan. V. Kamaitis.

Pobūvį atidarė ramovėnų pirm. K. Murauskas, kuris pasveikino susirinkusius ir padėkojo klubo valdybai už patalpą bei šeiminkams — B. Kupstienei ir B. Bernatavičienei — už gardaus maisto pagaminimą.

Po užkandžių ir pirmųjų tostų, ramovėnus sveikino ir sėkmingos veiklos linkėjo klubo, DBLS Manchesterio skyriaus, MLK-nio Ratelio, MLK Bendrijos vardu klubo pirm. A. Povoiskis.

Pobūvis praėjo visų pakilioje nuotaikoje ir, linksmi padainuojant, nusitęsė iki vėlaus vakaro.

VARDINIŲ BALIUS

Liepos 2 d. Jonai (6), Antanai (3) ir Povilas (1) surengė M. lietuvių klube gražų vardinį balių-pobūvį, kuriame dalyvavo jų draugai ir pažįstami.

Stalų palaiminimo maldą sukalbėjo ir pasveikino varduvininkus klubo pirm. A. Podvoiskis. Visi jiems sugiedojo Ilgiausių metų ir išgėrė tostų už jų sveikatą. Jūs dar sveikino ir geros sėkmės tolimesniame gyvenime palinkėjo kan. V. Kamaitis ir klubo vicepirm. H. Vaineikis, pajvairindami anekdotais.

Į kalbas atsakė J. Verbieckas ir padėkojo šeiminkams — S. Keturakienei, A. Duobienei, D. Keršienei — už gardaus maisto pagaminimą ir sveikinimus bei linkėjimus.

Pobūvis praėjo puikioje nuotaikoje ir nusitęsė iki vėlaus laiko.

ANTANUI JAKIMAVIČIUI 72 METAI

Birželio 10 d. A. Jakimavičius sulaukė 72 metų amžiaus. Ta proga jis birželio 11 d. M. lietuvių klube surengė šaunų balių, kuriame dalyvavo 35 žmonės, jų tarpe iš Lietuvos atvykę atostogų jo brolio duklė Alma ir P. Virbiecko brolis Petras, iš Ontario, Kanados, Kostas Juodviršis. Pastarųjų dviejų buvo namo išvykimo išvakarės. Dalyvavo ir kan. V. Kamaitis. Antaną pasveikino klubo pirm. A. Podvoiskis ir įteikė visų pasirašytą sveikinimo kortelę. Dar sveikino ramovėnų pirmininkas K. Murauskas. Visi jam sugiedojo Ilgiausių metų ir išgėrė tostų už jo sveikatą.

Antanas yra kelių organizacijų išdinininkas, skautininkas ir ramovėnų garbės narys.

Balius, besivašinant ir linksmi padainuojant, nusitęsė iki labai vėlaus laiko.

Šios sukakties proga visi sveikiname Antaną ir linkime jam sėkmingų ir saulėtų dienų tolimesniame gyvenime.

A. P-kis

PADĖKA

Nottinghamo DBLS-gos skyriaus pirmininkas, K. Bivainis, skautų bičiulis, rėmėjas, atsiųsdamas £110 vertės čekį rašo: — „Gražinu skautų aukų lapą su notinghamiečių aukomis skautams. Sėkmės Rajonui ir puikios stovyklos mūsų gražioje Sodyboje. Su geriausiais linkėjimais jūsų K. Bivainis ir J. Šukaitis“. (Parašai).

Aukojo: — Nottinghamo DBLS skyrius £13.50; Nottinghamo Lietuvių Moterų D-ja £10; K. Bivainis, J. Šukaitis po £10; J. Bedulskis, V. Bieliauskis, V. Bielevičius, B. Drulia, Z. Vaitkus po £5; I. Klumbiai, A. Šalčius, P. Veikšra po £3; J. Beinorai, R. Gustainis, J. Kičas, A. Miliūnas, J. Pilkauskas, J. Tamašauskas, R. Woodward, E. (...) po £2; A. Gaižauskas £1.50 J. Bankys, J. Butkevičius, P. Grokauskas, M. Janulis, V. Končius, V. Lysius, V. Montvilaitė, A. Norkus, A. Sabulis, A. Važgauskas, Alg. Važgauskas, J. Jiešmantas, K. Tautjanskas, penkios pavardės neišskaitomos visi po £1; Lydia ir J. Mokavickienė po 50 p.

Gerb. K. Bivainiui, J. Šukaičiui, Nottinghamo DBLS-gos skyriui ir nariams, Nott. Liet. Moterų D-jos pirmininkei ir nariams, ir visiems mieliems aukotojams nuoširdus skautiškas AČIŲ.

Jūsų ištiesta ranka mums padeda augti ir stiprėti skautiškajai, lietuviškoj dvasioi. Tuo pačiu mes pasižadame ir toliau nepailstamai eiti skautiškuoju keliu tarnaudami Dievui, Tėvynei ir Artimui.

LITHUANIA Nr. 5

Didelė, nuoširdi skautiška padėka mūsų mielai lituanistikos instruktorei M. Barėnienei, kuri kad ir negalėdama kartu su mumis stovyklauti, bet ir šiais metais taip stropiai paruošė ir išleido jau Nr. 5 lituanistikos pamokų rinkinį LITHUANIA, kuris bus naudojamas stovyklos metu, o vėliau išduotas skautams pasiimti į namus ir mokytis namuose. LITHUANIA leidiniai yra labai populiarūs ir jo kopijos yra pasiekusios JAV-bes, Kanadą, Australiją...

Šis leidinys buvo veltui išspausdintas zeroaks Amerikoje, Lithuanian Education Council of USA, Inc., 5620 South Clermont Avenue, Chicago, Illinois 60636, USA.

Nuoširdi padėka sesių ir brolių vardu Amerikos Lietuvių Bendruomenės Švietimo Pirmininkui dr. J. A. Račkauskui ir poniai Ramunei Račkauskienei, už sutvarkymą ir persiuntimą į Londoną. Skautiškas AČIŲ.

M. Barėnienei už tokį puikų LITHUANIA Nr. 5 Rajono Vadijos sesių ir brolių vardu nuoširdžiai dėkoju.

BUDĖKIME Nr. 104. 1988 m. vasara

Nuoširdi padėka mūsų mielam Redaktoriui rašytojui K. Barėnui, taip pat ir P. Tričiui už anglų kalbos peržiūrėjimą. Skautiškas AČIŲ.

Skautų Stovyklavietė.

Padėka A. Ivanauskui ir J. Šleptui už taip gražų, po rudens audros išverstų medžių sutvarkymą mūsų stovyklavietėje. Didelis AČIŲ.

s. S. B. Vaitkevičius,
LSS Europos Rajono Vadas

Mykolas Drunga, The Observer birželio numeryje recenzuos Vilniaus Teatro pastatymą „Pirosmeni, Pirosmeni“.

PAMALDOS

Nottingham — liepos 31 d., 11.15 val., Aušros Vartuose.

Nottingham — rugpjūčio 7 d., 11.15 val., Aušros Vartuose.

Manchesteryje — liepos 31 d., 12.30 val.

Bradforde — rugpjūčio 7 d., 12.30 val.
Eccles — rugpjūčio 14 d., 12.15 val.

PASAULYJE

Graikas — Amerikos prezidentas?

Graikų kilmės ir lietuviškai skambančios pavardės Dukakis buvo išrinktas demokratų partijos kandidatu į JAV prezidentus. Sakoma, kad jis turi mažai patyrimo užsienio reikalų politikoje, bet pasižadėjo daugiau dėmesio kreipti į žmonių gerbūvį, sumažinti apsiginklavinimą, įvesti sankcijas prieš Pietų Afriką, sustabdyti partizanines kovas Nikaragvoje ir bendrai vesti daugiau į kairę linkusią politiką. Jo oponentas buvo negras Jackson, kuris po pralaimėjimo prižadėjo remti Dukakį. Respublikonų kandidatu yra Bushas, dabartinio prez. Reagano viceprezidentas.

Taika Vid. Rytuose?

Pagaliau Iranas priėmė JT rezoliuciją, kuria reikalaujama, tarp kitko, sustabdyti karo veiksmus tarp Irano ir Irako. Irakas tą rezoliuciją jau seniai priėmė. Sakoma, kad Iranas buvo priverstas tą padaryti, nas krašte padėtis yra labai bloga ir karo lauke pralaimėjo visas iki šiol užkariautas sritis. Savanorių ir kariuomenę irgi trūksta, nes per daug jų žuvo. Iraniečiai turėjo kariauti su menkesniais ginklais, ir tik masiniai žudami galėjo atsilaukyti prieš Irako gerai apginkluotą kariuomenę. Tačiau ar tai atneš tikrą taiką Vid. Rytuose dar neaišku. Irako prezidentas Hussein galvoja, kad Iranas nori tik laikinų paliaubų persigrupuoti, o paskui vėl tęsti karą.

Sovietai irgi turi Mafiją

Prieš kurį laiką sovietai tvirtino, kad tik vakaruose gali veikti organizuota kriminalistų organizacija Mafija. Dabar gi prisipažino, kad jau nuo Brežnevo laikų tokia organizacija veikia ir jų vadai turi ryšius su biurokratais ir komunistų partija, ir gali sumokėti iki 100.000 rublių kam nors už nepageidaujamų asmenų nužudymą. Sako, kad nežiūrint griežtos sienų perėjimo kontrolės, kriminalistai pajėgia susisiekti su užsienyje gyvenančiais kriminalistais, kurių dauguma yra buvę sovietų piliečiai, gyvenantys užsienyje ir užsiimę narkotikų ir antikinių dalykų kontrabanda.

Karo nusikaltėlių ieškojimas tebesitęsia

Anglijos vėl. reik. ministerio sudaryta komisija tariamiems karo nusikaltėliams tirti dabar lankosi Sovietų Sąjungoje ir aplankys Lietuvą, Latviją ir Ukrainą. Pagal Simon Wiesenthal parodymus, būk tai 10 tūk. nusikaltėlių gyvena D. Britanijoje. Tie skaičiai vis keičiasi — iki šiol jų buvo tik 17, ir iš jų jau dauguma yra palikę šį pasaulį. Komisijos pirmininkas Sir Thomas Hetherington, su kuriuo Baltų Tarybos atstovai buvo susitikę Londone, laikraščiu korespondentams per pasikalbėjimą Britų Ambasadoje Maskvoje pareiškė, kad jie norės pasikalbėti su eventualiais liudininkais, mačiusiais žudynes, netyčines žudynes ar genocidą. Jeigu bus tikri parodymai prieš ką nors, jie tai praneš Britų Vid. Reik. Ministeriui, kuris turės nutarti ar verta siūlyti parlamentui pakeisti įstatymą, kad būtų galima teisti britų piliečius už nusikaltimus, padarytus už šio krašto ribų. Paliudijimų bus taip pat ieškoma Amerikoje, Izraelyje, Vak. Vokietijoje, Kanadoje ir Australijoje.

Karas nesibaigia Nikaragvoje

Jau nuo seniai vyksta derybos tarp Contra sukilėlių ir Nikaragvos Sandinistų vyriausybės, ieškant baigti civilinį karą, bet vis be pasėkų. Vyriausybė vėl sustabdė katalikų radio stotį ir uždarė katalikų laikraštį La Prensa, gi sukilėliai patys tarp savęs ir su vyriausybės atstovais, negali susitarti, kokiame krašte vesti tolimesnis derybas dėl paliaubų.

Ar bus taika Angoloje

Angola, Kuba, Pietų Afrika ir JAV New Yorke principiniai susitarė dėl taikos Angoloje, kas reikštų nepriklausomybės davimą Namibijai ir Kubos kariuomenės atitraukimą iš Angolos, bet detales liko neišdirbtos, ir tas kaip tik kelia daug klausimų. Svarbiausiai, nieko neminima apie Unita partizanus, kuriuos remia P. Afrika ir JAV, ir dėlto kyla abejonė, ar ta sutartis bus įvykdyta.

Armėnijoje vis neramu

Nors Vyriausias Sovietas nutarė neleisti Nagorno-Karabakh sričiai prisijungti prie Armėnijos, neramumai Armėnijos sostinėje tebesitęsia ir nežinia, kuo tas baigsis. Gorbačiovas, bėgį tai bijojęs leisti tokiam sienų pakeitimui, nes tas gali iššaukti kitur reikalavimus, kaip pav. Baltijos respublikose.